

100.000
српске деце
жека
на вашу помоћ

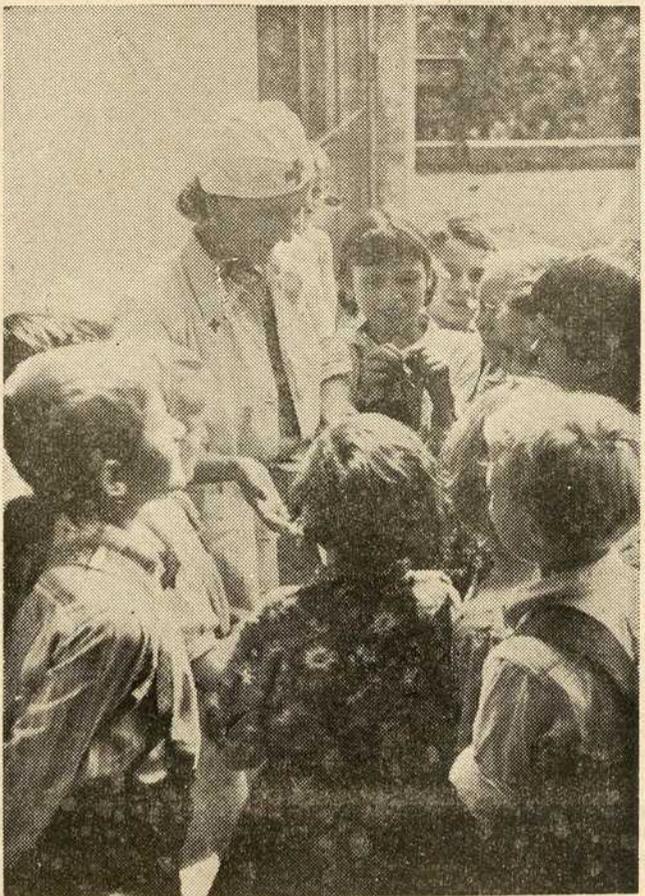
Коло

СРПСКИ НЕДЕЉНИ ИЛУСТРОВАНИ ЛИСТ

Број 90 18 септембар 1943 Дил. 5

Лево — Ручак је готов. Деца су се пожурила да помогну и сама носе канте са топлим супом.

Десно — Деца радо слушају сестре, а нарочито онда када им оне причају занимљиве бајке.

Никада се довољно неће описати ни приказати све оно што је српски Црвени крст учинио и чини. Биле би потребне читаве странице и књиге да да се колико толико изнесе сва и потпуна разноврсност хумане делатности нашег Црвеног крста. Овом приликом ми ћемо указати само на један део те огромне делатности. С неколико, веома узбудљивих слика, желимо да покажемо оно што Црвени крст чини за нашу децу. За сиромашну и незбринуту у првом реду.

Српски Црвени крст стара се у Београду за неколико обданишта и кујни у којима су смештена деца и у којима се она хране. Старање је примерно, деца добију све оно што им је потребно, поступа се с њима, разуме се, лепо тако да се она развијају у атмосфери присној, у којој имају све оно што им дом, на жалост, није

Храна је укусна. После игре или учења топла супа разуме се да прија.

100.000
српске деце
чека
на вашу помоћ

Деца стоје на расположењу пространа игралишта. Има и доста песка у басену и мања деца повоздан се играју.

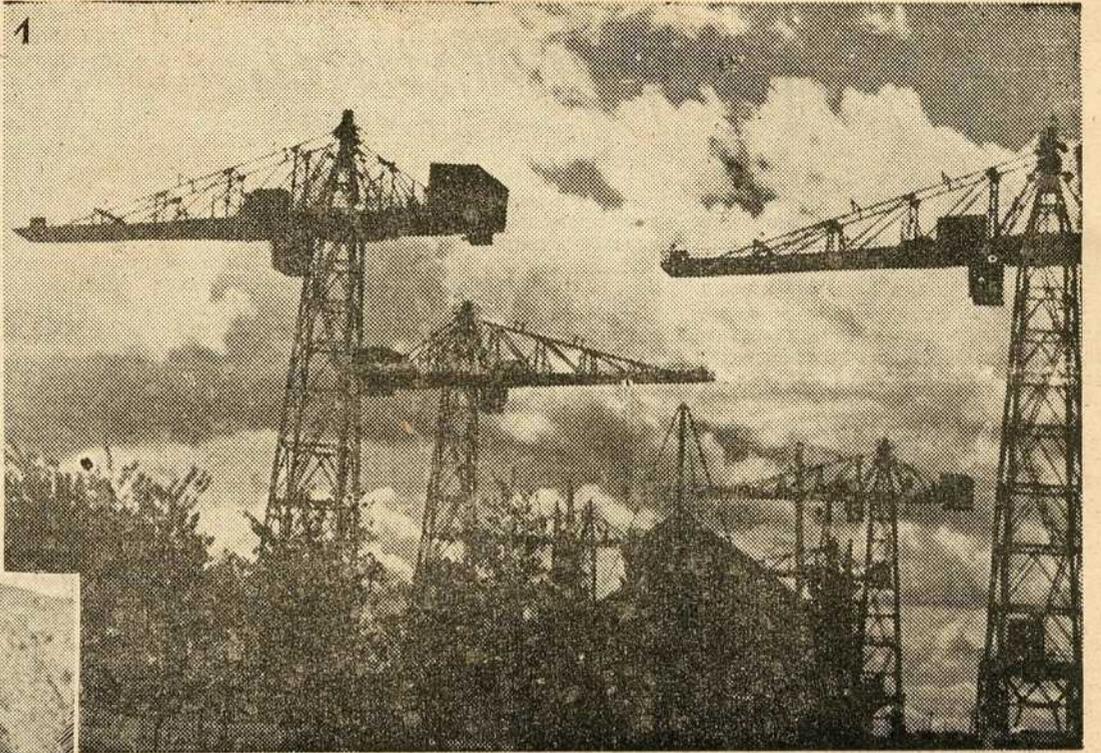
(Снимци: А. Симић)

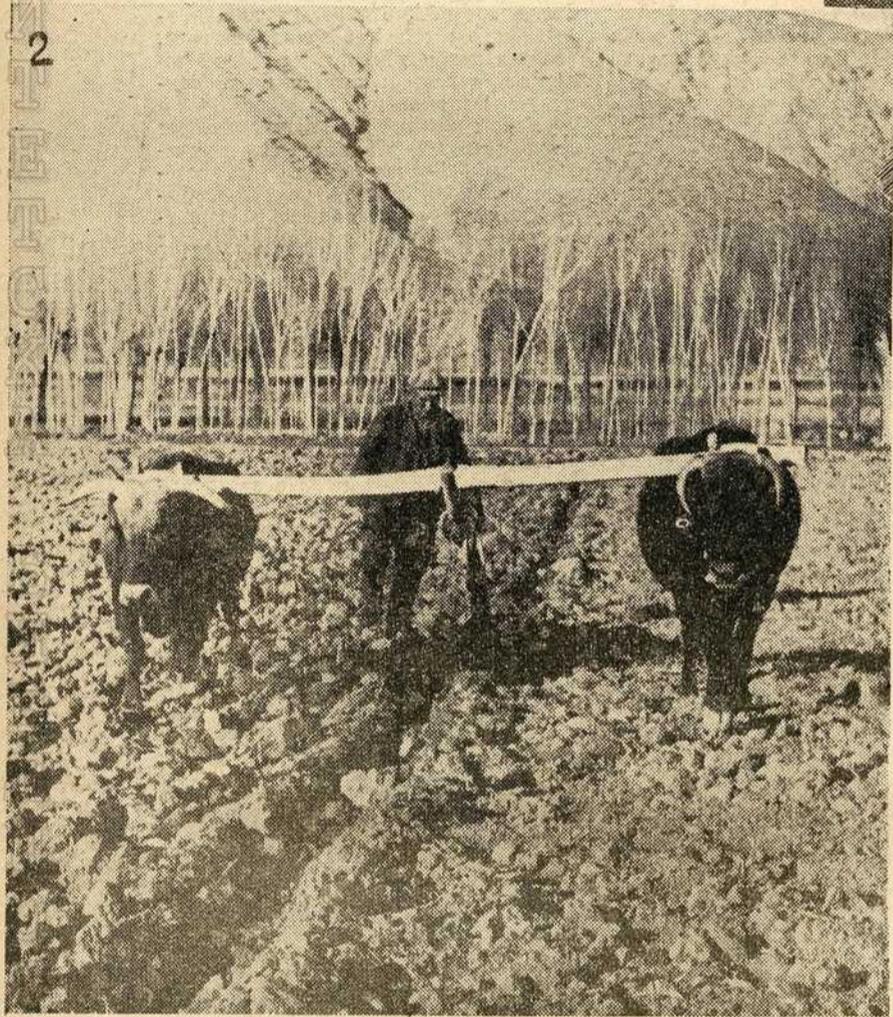
WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТ

КРОЗ цес СВЕТ

1 — И велика бродоградилница на Црном мору раде данас за одбрану Европе. Слика приказује једно такво бродоградилнице у коме је рад у пуној жељи.

2 — Као и све друге земље тако се и Турска стара да се у погледу исхране ослободи иностранства. Зато је и тамо обрађена, мако понегде примитивним средствима, као што се види на нашој слици, свака стопа земље.

3 — Лов са соколом није још изумро. Напротив, изгледа да тај начин лова опет улази у моду. Нарочито је подесан за тамањење разних штеточина као врана, зечева и др.

4 — Старишки амбар на једном фјорду у Скандинавији постао је на далеком северу осматрачница немачке војске.

5 — На гласу су румунски ручни радови, нарочито вез. Међу њима прво место заузима асичани вео. Тај вео, скупцеи и дисно израђен, носи Румунка само на дан венчања и после собом у гроб.

(Снимци: Б. Ф. А.)

Његова нова пријатељица

ПИСАЊЕ: БОШКО САВИЋ

Кад су Марко и Драган ушли у салу за играње, у предњем делу, пред једним огледалом угледали су младог човека који је баш завршио дотеривање кравате.

— Здраво Саша, довикнуше му они.
— Добро вече, одговорио је насмејани Саша, поздрављајући нарочито Марка, који је био његов непосредни шеф у предузећу у коме су били за-

— Ништа не мари, одговори Марко
— Госпођице Љиљана, смем ли да вам претставим Марка, рече Драган када су им пришли.

Љиљана се веома љубазно поздрави с Марком, па затим је додала:

— Мило ми је што смо се упознали г. Марко. Саша је много говорио о вама.

— Тако? узвикну мало зачуђено

послени. Поново се насмеши и упита шефа:

— Шта је вас довело на игрању? Марко, висок и опаљен од сунца, тридесетих година, одговори:

— Па ето, и ми стари момци хтели би који пут да се забављамо. А ви, да ли сте сами дошли?

— Не. Дошао сам с једном девојком. Зове се Љиљана.

— Љиљана. А ко је она?
— Не познајете је. Она је из унутрашњости и остаће свега две три недеље овде... Она је најлепша девојка на свету.

Марко и Драган погледали су га у исти мах, а Саша је наставио:

— Висока је и плава. Веома љубка. Њена скромност само увећава њену блиставу лепоту.

— Хм. Хм, промрљаше Марко и Саша истовремено.

— Чувајте се Саша, рече Марко. Можда ћу је преотети.

— Не! Много је волим.
— Сувише сте самоуверени. Шта ви знате?!

— Знам, рече Саша озбиљно, да и она мене воли. Па ипак упознаћу вас с њом. Надам се да ће се и вама свиђати.

— Хвала унапред на поверењу, добаци смејући се Марко. Надам се да ћу је и ја завољети, онако — на први поглед.

Саша није ништа одговорно. Изненадно се ућутао као човек коме се чини да је можда више рекао но што би било потребно. Најзад изусте:

— Играња је тек започела. Верујем да ћемо се видети.

И оде. Играња је била у пуном јеку. Марко и Драган обилазили су све делове простране дворане, па је затим Марко пошао у споредну одају где је био бифе а Драган наставио са обилажењем сале што није баш било лако. Више пута парови су га, играјући гурали и мували, али се он није ништа бунуо. И одједном је застао. Видео је Сашу како игра са једном витком, плавокосом, дивном девојком. Још један акорд и игра је била завршена. „То може бити само она“, помисли Драган и приђе им.

— Љиљана, рече Саша, ово је Драган, мој стари друг.

Пријатељски су разговарали неко време, па се Драган извинио што их мора напустити. Није могао да издржи. Хтео је да пронађе Марка и да му саопшти своје утиске. Јер девојка је заиста била дивна. Пронашао је Марка у бифеу у разговору са познаницима. Одмах му је пришао и повукао у страну:

— Слушај Марко, она је девојка прекрасна. Она је бојанствено лепа. Хајде да те упознам с њом. Само, буди опрезан. Изгледа да је Саша много љубоморан.

Марко не скидајући очи са девојке. Она је издржала његове упорне, удивљене погледе и смешкала се.

Почела је нова игра.

— Смем ли да вас замолим за ову игру, питао је Марко поклонивши се лако.

Девојка је пристала и они су се за час изгубили у гомили парова. Игра

ли су, разговарали и смешкали се. Као да су били давни познаници. И као да сав остали свет није постојао. Саша и Драган посматрали су их. У једном тренутку Драган сажаљиво рече:
— Саша, све ми се чини да си је данас последњи пут видео.

Ипак Саша је имао још прилике да је види те вечери. Истина читава два часа доцније, али је ипак видео и разговарао с њом. Она је сама дошла да га потражи и нашла га заједно с Драганом. Била је задирана, сјајно расположена, и говорила брзо, као без предаха.

— Саша, ти се нећеш љутити што нећемо заједно поћи. Хтела бих да се мало прошетам с Марком.

— Па... добро, рече кратко Саша. Љиљана као да је само то чекала, климну главом и одмах их напусти. Ђутали су. Тишину је најзад прекинуо Саша:

— Да се мало прошетам.

Изишли су на терасу. Саша је ћутао и посматрао месец.

— Е овај Марко, рече Драган, ипак нисам веровао. Мада је увек говорио да ће се тек онда оженити...

— ...кад наиђе на праву девојку, настави тихо Саша. Да. Да. Изгледа да је нашао.

Саша је ово изговорио већ весело. Драган га је зачуђено посматрао.

— Овај, не разумем, рекао је. Као да ти је свеједно што ти је отео нову пријатељицу?

— На она није моја пријатељица.

— Није... па, и сетивши се печег упита га: како се она зове. Мислим презиме?

— Јовановић.

— Јовановић. Значи... она је твоја жена.

— Не. Није... Саша се гласно насмејао. Драган га збуњено посматрао.

— Она није ни моја пријатељица, ни жена — већ сестра... Увек сам ти рекао да сам најбољи проводарија који постоји.

Историјске и друге анекдоте

ШИЛЕР И ЧАША ВОДЕ

Змај Јован Јовановић и Бока Станојевић кренули у позориште да гледају једну Шилерову драму. Међутим, због болести једног глумца, репертоар је измењен и уместо Шилерове драме давала се Скрибова комедија „Чаша воде“ Змај се тада нашали, алудирајући на познато више „шилера“:

— Богме теби, Боко, грдно подвалише! Надао си се шилеру, а они те би одредине — чашу воде!

НЕПОТРЕБАН ОДМОР

Рихард Штраус помогао је једном младом и даровитом диригенту да дође до лепог диригентског места у једној познатој немачкој опери. Сматрао је, да ће се њему ово место допасти те да ће остати тамо дуже времена.

Међутим, после кратког времена јавно је новопечени диригент, који је у осталом однео већ неколико награда, своје великом учитељу, да је узео годишње отсуство пошто жели да компоује једну оперу.

„Како“, згрануо се Штраус „Због једне опере? — Дан има двадесетчетири сата! Дванаест од тога за редован посао! Осам сати можете спаваати. Остаје Вам за компоновање још увек пуних четири сата дневно! И код толико слободног времена Вама треба отсуство?“

СПОМЕНИК ДИМЕ

Године 1883 подигнут је Дими старијему (1802—1880) у Паризу споменик, који баш није припадао мајсторским делима уметности. Када је сликар Цезан први пут стојао пред њим, рекао је мислећи на то, да је Дима последњих година живота основао једну фабрику конзерви соса. Овај споменик не олаже лик Диме као песника, а за фабриканта соса премало је пикантан.

Шумадијски
идила:

Младом коњанику -
земљораднику лепе
девојке врло услужно
пружају крчас
са свежом водом.
(Снимак: Прив. свој.)

„Мој пријатељ“

ПИСМЕ БЕБА ЛАЗАРЕВИЋ

Истинитивно сам се увек грозио улчних несрећа, и тога дана појурно сам да брже заобиђем један судар аутомобилски, и да не чујем жаукање једне жене повређене, када висока силуета једног скитнице привуче мој поглед. Већим погледом одгурнуо је групу радозналних беспосличара, затим је затражио марамицу, и преврио јој руку, која је крварила. Ми смо га сви заједно слушали, све до доласка амбулатних кола.

Тада се скитница подиже и оде, вукући своје исцпане ципеле. Ја сам понао за њим. Мене су увек привлачила та чудна бића која сретамо по угловима улица, и око којих лебди увек нешто тајанствено и трагично. Видео сам га како уђе у једну рђаво осветљену кафаницу, и седе за прљави сто. Сопственик, који га је изгледа познавао, рече му нешто грубо. Тада му ја прибох, и понудих да нешто напишем. Он прихвати ћутећи, и пошто је писно, рече ми grubим гласом:

— Видео сам вас малочас у томили. Знам зашто сте пошли замном и зашто ми плаћате пиће. Мој живот вас занима. Питате се зашто сам нао тако неско, и зашто се у оваквом стању, вучем улицама... Види се да нисам рђави скитница...?!

— Ни најмање, рекох ја, такође грубо. Питам се само како је један скитница умео све нас онако да постиди. Тамо, на улици, ни један лекар не би могао боље да уради.

Он поче да се смеје:

— Ја ћу вам рећи: ја и јесам један велики лекар. Био сам већ и чувен када ми се десила невоља. Једна велика невоља!... требало је да напишем једну књигу. То је врло у моди. Ни један велики специјалиста није до стојао свога имена ако није написао своју аутобиографију. Причу о његовим првим годинама. О операцијама под немогућим условима, поћу... Највећ све авантуре једног младог лекара почетника. Несрећа је у томе што се мени није никад ништа догодило.

— Наравно да не, рекох ја. Једна перодична врло богата, добре студије, пракса одмах створена...

— Тачно. Ипак ми ништа није недостајало. Успех, новац, једна каријера без догађаја... Како од тога да направим књигу? Немогуће. Зато сам постао скитница. Тражим авантуре на улици: децу која се рађају по железничким или трамвајским чекаоницама. А шта се мени догађа? Ништа. И кад ми се нешто и десило, амбуланта је ту, минут допице. Шта треба да се ради, у наше доба, да би се доживела једна авантура?

Гледао ме је право у очи, и сасвим озбиљно. Ја поново науних његову чашу.

— Нисте задовољни? Не занима вас, а? рече у пројнији. Уосталом, баш ме брџа. Могу и да вам испричам свој живот. Доста сте ми пића платили. А иначе вас не познајем.

— Имао сам једног пријатеља, поче он лагано, био је мој пацијент и врло болестан. Патно је од шећерне болести. Ви нисте лекар? Не? Имао је дивну жену, Марију. Њу сам такође лечио. Да ли сам вам рекао да сам био чувен лекар у вароши у којој смо живели? Где? Није важно.

— Да. Он је био мој пријатељ и имао је шећерну болест, која се врло добро лечи. Инсулином. Продужује живот годинама, ако је човек обазрив. Да вам објасним: сувнше шећера у вашој крви, тада узимате инсулин. Да би уравнотежили дејство инјекције, ви јелете шећер, тачно колико је потребно. Наравно, те дозе морају бити сасвим тачне. Али, он је и пазио, јер је колео да живи.

— Уосталом и ја сам га помагао својим знањем. Забрањено сам да нико осим мене, не сме да му даје инјекције. Заједно смо често ишли на пецање. Не много далеко, али ипак изван вароши. Он је био висок и крупан човек и требало му је много кретања.

„Ја сам носио игле, и ампуле инсулина, а он је носио собом увек шећер. Зашто шећер? Објаснио сам вам мислим, да сви дијабетичари носе собом шећер да би сузбили јако дејство инсулина. У кретању, природни шећер у крви сагори, јаким напрезањем. То се зове „шок инсулина“. То је исто тако опасно, као и сама болест, али у обратном случају. Добијете шок, и после неколико минута, свршено је. Године лечења очистиће су за неколико тренутака. Зато, болесници носе увек собом шећер.

„Рихард је волео да иде на пецање самном. Осећао се некако сигурније. Био сам његов лекар.

„Тога дана, пронашли смо једно место на Дунаву пуно риба, и били смо тако поносни нашим ловом да смо се удаљили доста од вароши, у пркос

струје која је била доста брза. Враћајући десила нам се несрећа. Барка удари на једну стену, и ухваћена у вртлог, поче се нагло нагињати. У миг се нисмо подавили. Сва наша одела и ствари, пропале су нам.

„Он се није много љутио, јер сам му био дао инјекцију. Дихтећи од зиме, кренули смо према вароши. Корачали смо два часа, кад ја одједном приметим како је мој пријатељ почео да бледи. Пресекао га је, као муња, и паравно да се уплашио, почео ме је преклињати да му дам шећера. Ја га нисам имао. Сва резерва пала на ње у воду.

„Мој пријатељ је био врло велики и тежак човек, и уморио се од брзог хода. На тај начин је истрошио своју снагу сву. Није требало да се толико жури после инјекције. Сваки лекар би му то забранио. Ја сам, такође, морао да му то забраним.

„Јесам ли вам рекао да је имао жену, Марију, нежну и лепу?

„Дакле, слушајте. Мој пријатељ је лежало на земљи у шоку а ја нисам могао ништа да му помогнем. Да га носим нисам могао јер је био огроман. А још мање да га оставим сасвим самом... Слика Маријина изиђе ми изред очи. Марије са тужним крупним очима...

„Обузе ме ужасан бес. Знате оне животинске љутине. Клекнем поред њега. Лице му је било укочено, али су очи још паметно гледале. Знао је да има још свега неколико тренутака да живи.

— „Готов си стари друже, рекох ја гласно. Умрећеш. Чекао сам тај тренутак већ пет година!

„Његови капци затренирише и он учини ужасан напор да се исправи. Ја сам продужио јасним гласом, наглашујући сваку реч, да би ме добро разумео:

— „Слушај ме добро, све сам прорачунао, и спремно. Могао сам те имати раније већ одавно, али ја сам намерно чекао. Нико ме не може никада отужити. Цео свет ће ме жалити да сам изгубио свога најбољег пријатеља!

„Клекнем поред њега, и ако су ми колена дрхтала, али сам продужио да говорим:

— „Знаш ли зашто сам те убио?

Ако хоћеш казаћу ти. Сви наши пријатељи знају су, осим тебе, идиоте бедни. Био си много сигуран у Марију. Веровао си да само тебе воли. Али ја сам је лечио, ја. Ја сам био њен лекар, њен повереник. Мало по мало, постали смо пријатељи, велики пријатељи. И почео сам да је волим. Хт сам да је отргнем од тебе. Да је имам за себе увек. Она се бојала развода, онда сам удеоно да нестане.

„Очи Рихардове гледале су ме са страхом. Видео сам како са његовог лица нестаје бледило. Бес га је обузмио. Дивео се мало по мало са земље. Крупне капљице зноја оросиле су му чело.

„Ти си тај који си је преклињао да дође први пут код мене. Она није хтела. Сећаш ли се? Ти, ти си је натерао да ме упозна. И сад не можеш више ништа. Не можеш чак ни да ми одговориш...

„Он је тешко дисао. Ја сам сленуо раменима, и почео сам да се смејем гласно, врло гласно.

„Он је постао сасвим црвен, бес је врло у њему, ломећи све препреке које су га биле приковале за земљу. О-

слобођен, са промуклим гласом, он устале и пође мени.

„То није било озбиљно. Он није могао да ме стигне, он је био болестан, умрући. Само мало да потрчим...

„Ви нисте лекар? Не? Истина, питао сам вас већ једанпут. Добро! Љутина и бес имају чудне последице. То је важно и за мог пријатеља... Бесна љутина натерује на рад жлезде са адреналином, а адреналин мобилише шећер. Добио је одједном снагу да савлада шок, да устане, и да побе за мно.

„Ја сам бежао. Тако се бежи само у најужаснијем случају. Окретао сам се, скраћивао размак, а он је био увек за мојим петима.

„Колико сам времена трчао? Не знам, јер трчим још... Били смо на друму и ја дам знак једним колима која су пролазила. Објаснио сам да се десила несрећа и да је требало пренети хитно овог човека у болницу. Одмах да га лече, ако није било доцкан. И није било доцкан...

„Шта је с њим сада, где је? Не знам. Не тиче ме се. Ако се сретнемо, мислим да не би имали много једно другоме да кажемо. Зар не? Верујем да би покушао да ме убије. А у ствари, не би вредело труда. Ја сам већ одавно мртав. Већ десет година... Захваљујући њему... Удистито ме је.

И застале. Ја сам схватио да је завршио причу. Нисам могао да одолим а да не шапнем:

„Ви сте ретко храбар човек!“
Његове очи гледале су у даљину кроз прљаво окно прозора кафанице.

„Ах! да... морало се бити, разумете. Трбало је растерати тај шок. Само једна надчовечанска љутина могла је да помогне том чуду. Тада сам измислио ту причу са Маријом. Знао сам колико је волео своју жену, чашну и поштену уосталом, и колико је имао поверења у њу. Знао сам да не би могао да подицес мисао да га она vara, и да воли неког другог. И бес који га је био обузео, вратио га је у свет живих. А то је што сам и тражио: али чудновато како сте ви то одмах схватили, ви. А он, мој пријатељ, није ми никада веровао. А ипак, био ми је пријатељ. Он ме је упропастио.“

Савети НАШЕТАЛЕКАРА

»Уображени болесник«

Молијер је имао право: смешна је а истовремено и жалосна ствар — уображени болесник. Али — нека Молијер опрости! — Са медицинског гледишта нема уображеног болесника у правом смислу речи. Јер или се човек осећа болесним и онда је он, са свога гледишта заиста болестан, или се он и осећа а и стварно, тј. објективно је болестан. Према томе питање је постоји ли само субјективан осећај или постоје и објективни, медицински знаци, или како се то стручно каже, симптоми болести. Обично кад се човек разболи постоје и субјективни тј. оне које болесник осећа и примећује и објективни, тј. оне које лекар може да утврди, знаци оболења. Међутим ти субјективни и објективни знаци не морају бити у сразмери једно према другима. Врло често се догађа да су било субјективни, било објективни знаци непознатији. То зависи од темперамента, интелигенције и болесничког васпитања, а и од природе саме болести. Особе које нису, или су врло ретко боловале, недовољно интелигентне и доста примитивне, лакше оболеће, просту кривину или грчеве у трбуху услед лаког запаљења црева, подносе много теже од много озбиљнијег оболења. С друге пак стране озбиљну болест, али која не даје неке за њих видљиве или осетне знаке, као што то често пута може рак да чини, подносе много лакше, па чак и олако схватају.

Међутим има особа које субјективни осећај болести врло тешко подносе. Сва осећања и све осећаје они не обично преувеличавају, али — осим у случају када то, из нарочитог интереса чине — не зато што би то тако хтели, већ стога што њихов нервни (живчани) систем овакв осећај, као под микроскопом, увеличава по неколико десетина или стотина пута. Када такви преувеличани субјективни осећаји не одговарају објективном, лекарском налазу, каже се да је болесник „уображен“. Међутим медицина још није у стању да мери физички (телесни) осећај или душевна осећања једног болесника, као што може да мери телесну топлоту или број срчаних откуцаја. Ако се један болесник осећа много горе или теже него што би то одговарало објективном стању његове болести, то је само доказ да он, услед ма којих разлога, интензивније прима целокупно стање или да је објективан начин испитивања болести недовољан да се утврди права озбиљност оболења. Овај случај се догађа када болесник иако му је лекар рекао да није тешко болестан, ускоро и изненадно умре (такав случај је пред рат био описан у новинама!), а други случај је у питању код већине нервних (живчаних) и душевних болесника.

„Уображени болесник“ је стварно уображен само за околину. За себе, он је и то тежак болесник. За лекара он је болесник код кога субјективни знаци не одговарају објективним, али он је болесник, често пута врло тежак за лечење. Таког болесника теже је и незахвалније лечити од неког занета озбиљног срчаног или бубрежног болесника. Међутим у врло великој већини случајева и болесник и његова околнина треба да знају да истина објективни знаци не одговарају тежини оболења коју он осећа — јер ако одговарају онда болесник није „уображен“, већ је стваран болесник — те према томе нема никакве опасности по живот, али да се болесник мора да лечи, нажалост и стрпљиво. Најгоре је „уображеном болеснику“, како га околнина назива, рећи да му није ништа. Много боље је рећи му да је заиста болестан — што и јесте у ствари јер нико здрав не прави се болесним! — али да његова болест није тешке природе, да се она може и мора излечити, само треба стрпљења, добре воље и поверења у лекара који га лечи.

Др. Н.

Qalovija

РОМАН ОД ВУКЕ ПОП-МЛАДЕНОВЕ

(2)

Љубта као рис, висока и поносита Нурија Рашидбеговица испустила је пред младога кадију и питала дрхући:

— Риза беј... правду доћемо да тражимо, а ти сејир тераш сас нас, нели?! Млади беј се право луд и одговорио мирво:

— Алах ми даде памет, Падишах ми даде право да судим... Ако сам лошо направила ти кажи...

Али Нурија се само бесно окренула у месту и полетела прва на врата.

За час у соби су остали само отац и ћерка и млади кадија и гледали се збуњено. — Беј је пружио дрхући руку Баур Томи, па Алтани и казао:

— За сг прође се на овој!... Ама... и реч му је застала у грлу. Блед као да ће да испије „смртну чашу“ промуцао је: удавај се... девојко... друго чаре нема!...

Алтана је омилвала бледо бегово лице, уздахнула кришом и сагла главу.

*

Мудар и напашен Баур Тома је у часу разумео све и чим је стигао кући поручио Стојану Србинцу који је сво то пролеће и лето искао Алтану за јединца сина — да је Алтана „азр“ и да дође да је испроси.

*

Недеље су пролазиле. Кроз хареме вукле се кавге и лафови... Рашид бег „пушти“ своје две најмлађе хануме, а Исмајла оставише две најлепше и одоше мајкама у Солун да му се више никад не врате...

Алтана се спрема за венчање и везла кришом свилено кошуљче за мала Мемеда Риза бејовог да га пред свадбу дарује за татково арно.

Али изненада стиже „ферман“ да се Риза беј кадија крене, од град на тражење градских Турака... И оне ноћи кад су га испраћали неко је загазио у цвеће под Алтаниним пенџерима и закуцао лако као да је голуб крилом окрзнуо у дамове.

Алтана је крикнула и отворила. Уадрхтао, бео, заклопљених очију пред њоме је стајао млади бег и прошапутао: Алтано... Ја идем за век... Ама срце, дуња, младост... Све остале при тебе... Поњи с мене ни у султанов двор најмилија анума неће да проживи како ти при мене.

Алтана се стресла... Једна гугутка залепричала се плашљиво негде у шибљу. Једна звезда откинула се са там-крилила!

ног неба, полетела као муња и пала негде у дубину топле јесење ноћи... У кући су сви спавали тврдо... Земља је одисала врелином и мирисима... Алтана се нагла хитро кроз прозор и спустила уста на бело Риза-бејово чело. Он је јекнуо и пружио руке према њеном лицу да задржи тај пољубац, али се она отргла хитро и стала да молти:

— Беже... Овој те је сестра целивала... памтиш ли онај дан у суд и сам каза: „Алах ми даде памет а Падишах право да судим“ — и суди! Баурка сам... Кристијанка сам... Верка сам на човека у чији је Ches и образ поголем само Господ на небо!... Ти жену имаш, убавињу, младу како капка... чедо имаш... Иди по свој пут и заборави на мене... Чини гајрет на срце, дај дигни на памет... све се може... И хитро је затворила прозор и срушила се као посечена...

А мало даље од пенџера тамо где престаје цвеће, и густо расте зова и бурјан чучала је мала Шемса ханума, видела пољубац, напрезала се да чује шапат, чула, и ударила главом о земљу једвајући: Ох Баурко, татли уста твоја... Благо на твоју душу; Алах нека те обрадује!

Ту је нашао онесвесну Риза беј, узео је у наручја, прескочио зид и сутра дан отпутовао.

*

Уплашена први пут од свога помамљенога срца у силни оне ноћи и дрхтајима залубљенога беја, Алтана је преко мајке и снаха убрзала своје венчање, и пошла покривена белим дуваком поносита и срећна као да ништа није било.

Од црквене порте па до олтара, од капије па до кућних врата, прострт је био бели венедик... Свет се тискао око ње и питао је шапато: Алтано, одакле ти овај убавиња, кој ти даде, кој те научи овој под ноге да туриш.

— Риза беговица од Приштина, одговарала је Алтана, и још поносније је пошла по свиленом венедикту, који јој је уочи тога дана донео „таваз“ од „кјучук“ Шемсе са поруком:

— „Татли Баурко... испраћам ти шесет аршина свилени венедик, да га простреш по твој кут, на венчање кад поћеш. Нека гази твоја бела нога како и душа и образ што су ти бели и светли како сунце... Бим берихат версан од тебе! — Младос си ми забили!

— Ама дерглија сам ти још. Мој „арслан“ Риза беј уздише, а кад ми на skut седи од тебе ми збори. Учини севап из далеко, и први пут кад легнеш сас назли Коле мужа ти, па сабајле даеринке чукну под пенџер, а свекрва испрати ашчнику за венчану кошуљу и твој девојачки Ches, откни белег од њу и испрати ми беја да лекујем и чарујем, да те заборави... А у среду у зору, кад су даерине удариле Алтани под пенџер у мале окићене лауре и силно и обесно запевале:

— Дивај се невесто што чекаш, свекар се чека да га посичеш... а ашчика закунала тихо на њена врата, Алтана је хитро откинула „белег“ од своје венчане кошуље, заврла у вежен јагљук и истог дана повери се својој заови дилбер Стојанки што говори турски и арнаутски као и српски, те је отрчала у Баур Томини где је таваз чекао, и прокрала га кроз капијике и воће у малу одају доле чак на крају куће; — и док се у кући дила и шила „блага ракија“ а свекрва вила кроз двор оро са раздраганим женама и дивао се урибес песма и пљескање у руке Алтана је одпоручивала Риза-бејовици:

— Мила „кјучук“ ханум... Белег ти испраћам. Ама не плачи ми, радуј ми се на живот, и без белег Риза беја ће ти врне твоја младост и убавиња; твоје кротко срце... брго... ће видиш... још неће ни месец над плањине да се испуни!...

Стојанка је преводила. Арнаутин је широко своје прне зенице да разуме савно је јагљук и метуо у свој тешки кожњи „силва“ пуц пиштоља и ножева украшених сребром и седефом, учинио младим женама „салам“ и још исте ноћи одјахао пут Приштина.

*

Али се још ни година дана није натаманила а он се вратио опет и предао Алтани на руке свилено јорганче, јер шест недеља како је Алтана мушко чедо повила те сва кућа Стојана Србинца пева и весели се а Алтана шета кроз одаје као науница још снажнија и још поубава.

Мала бејовица поручивала је опет из далека:

— „Сака“ Баурко... Благо на твоју душу... Твој белег ми помога, а твоје лакрдије погодише; — Риза беј ми има мерак па. Седам недеље како

нишам друго чедо у нишаљку како и ти... ћерку, а за спомен на тебе дала сам ву име Алтан — Златија по српски... Испраћам му бакшиш: свилено јорганче и салам, жив много година да ти бидне, дика и јунак да ти бидне!...

Риза беј те не спомиља више, ама те спомињам ја, у сваку песм што кроз кућу запојем, и сваку молитву што Алаху испраћам... А он слуша, одмахује с главу и шали се:

— Голем памет-ваља човек да има па да одбере женско... Ти анам колко си „кјучук“ у појас човек да те задеше, па те не одбирам, а што ли прајеше мој „кардаш“ Рашид бег сас четри и Исмаил бег са седма?!

— А ја се тоним, одбирам дек ортакнију више у век неће да ми доведе, ама се притајим... ћутим и ништа му не зборим за све овој ја и ти и Гаваз што знајемо... Ако ли?! — А на гаваза сам поклонила за ануму алем камен, из паљубав мој бердан за ћутање.

Овамо се збори по арами, да ће наши скоро да отидну из ваш град, и кој знаје после да ли ће да чујемо једна за другу, и да ли ће се видимо више кроз век!

Ама докле моја нога земљу гази, и очт ми свет гледају, ће казујем колко даде од твоје ерне за мој кмет, и колко ти је дуња голема татли... Златна срнска девојко.

А кад умрем, ће искочим пред Господа на давију како наше Ануме онаг пред мојега Риза беја и ће се жалити, зашто се муслиманка не роди, те у вод за јединца брага да те узнем, довед душу да ми грејем и у гости да ми доодим... Ст ти савидам руке око врат и целивам те, Шемса Риза бејовица — Ини Алах!

*

Високо се диже конак Риза беја валије приштинског, а још више носи он своју проседу и господску главу, јер сво Косово зна да Валија дели правду и Турцима и Србима подједнако, те се мрште аге и бегови кад му на давију и договор долазе... Ударају руком у своја у тешке сјајне чохе утегнута колена, и муче се да започну „лакрдју“, и да Риза беј валију опомену... али им се речи леде на меснатим устима, јер се валија смешка загопетно и мудро замета разговор, те им педа да до речи доју, и развиза се одмахујући главом, јетки и забринути: јер „само сила држи земљу и градове“, а не такој како Риза мисли!...

Само једанпут Јусуф Али Паша седећи с њим на чардаку, искања се, подигао обрве у вис, пропустуо ћутећи неколико пута кроз руке своје вилибарске бројанице круна као лешњикова зрна, и полако развличећи да Валију не расрди и не наруши онај тон што је од колена био васпостављен међу богатим и угледним Турцима, казао:

— Риза ефенди... Коран казује: правда и милост људске душе држи, ама сила држи земљу и градове... Много пушташ дигни из руке. Раја ће се распаше, ало за Слам ће доће... Полумесец кроз облаци путује, војна се од далеко спрема; — узеше ни Расину, Мораву и Моравицу; немој још полошо да не снаје!... Ненскашем овој да ти кажем, ама „гост“ сам ти, а и родови смо од мајкину страну из одавно; отварај очи!...

Валија је повукао дубоко дим из свога чибука, спустио на колена једну своју руку, загледао дубоко Јусуф Алију у очи и казао мирно и мудро:

— Десет године како ме милост Алахова и воља Султанова метуше за Валију... Господар сам од Ибар, Јаб и Ситици на низ Шар планину... Пожали се један правоверни Турчин од мене?!

Из старог
Београда

Доситејев лицеј

(Слика: А. Симић)

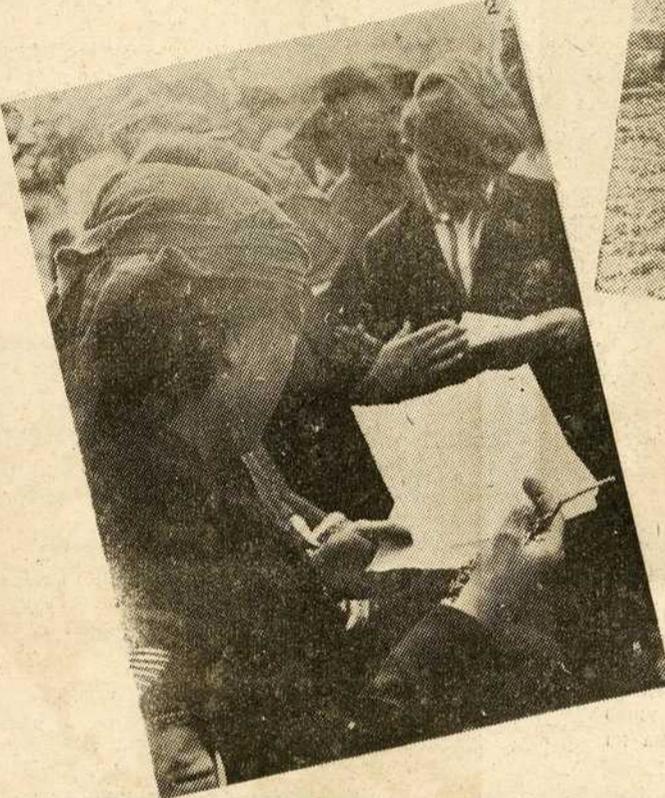
(Наставиће се)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Украјинке на раду

Неколико српских делегација посетило је недавно Украјину. Оне су на лицу места могле да се увере о страшном поступању болшевиизма који је у овој иначе тако богатој земљи владао двадесетак година. Могле су да виде и хиљаде украјинских жена и девојака које полазе добровољно на рад у Немачку. Серија слика коју доносимо приказује организовање и одлазак тих радника са села у далеку Немачку.

1 — Жене и девојке полазе у општину свога села да се пријаве на рад у Немачку.

2 — Општина им издаје уверење да нису запослене на неком специјалном послу и да према томе могу да иду на рад.

3 — Затим се полази на зборно место. Пртљаг се вози колима.

4 — На главном зборном месту врши се лекарски преглед. Један украјински и један немачки лекар прегледају раднице. Само потпуно здраве и способне пуштају се на рад.

5 — Воз креће „До виђења, на првом осуству“.

(Снимци: Б. Ф. А.)

„Бели Траг“ НА ЦРНОМЕ МОРУ

»Бели град на Црном мореу“ било је почасно име Одесе још у царској Русији. У току 25 година бољшевичке владавине Одеса је изгубила своју лепоту и своје значење. Од некада живе пристанишне вароши постала је паланка. Данас је Одеса опет оживела. Она је центар једног уређеног и слободног подручја: Трапезиетрије. Сећање на прошле дане процвата и благостања у Одеси поново је оживело. Живот у Одеси ушао је у свој нормални колосек: људи мирно раде, живе и уживају у животу са изгледима на бољу будућност.

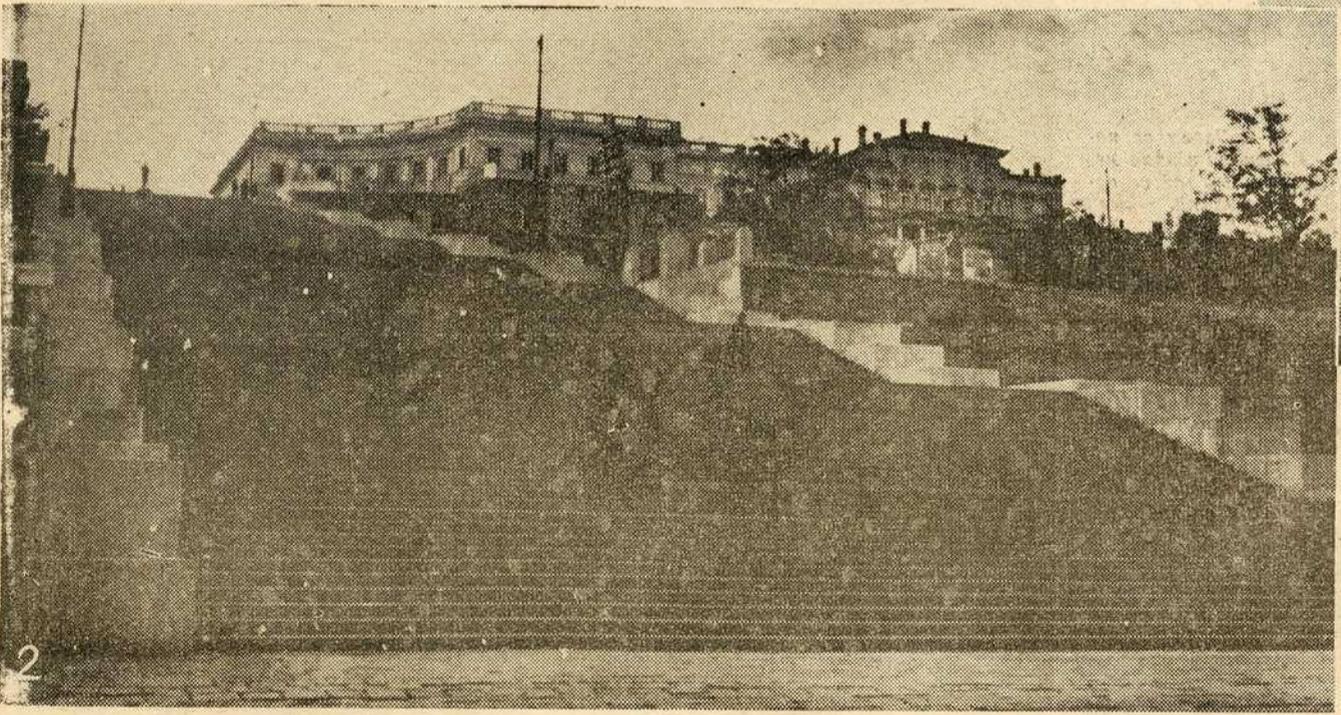
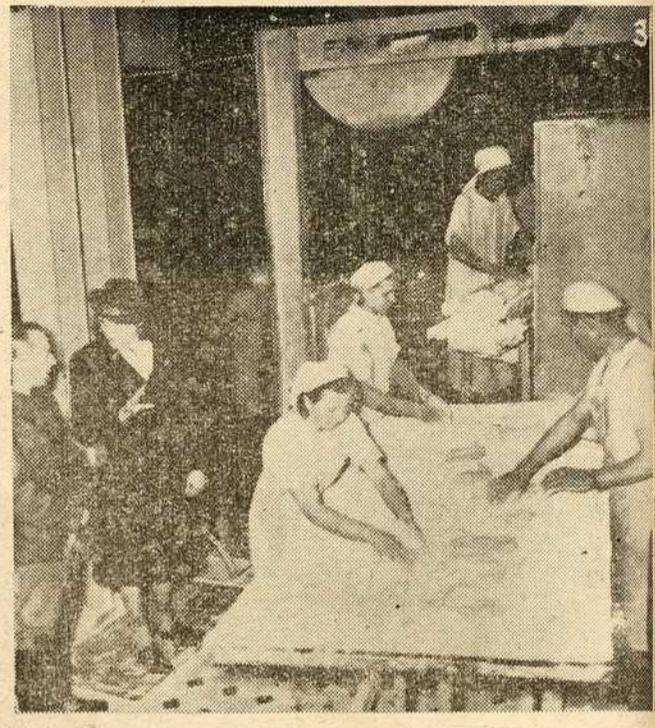
2 — „Беле стенице“ у Одеси, које воде из пристаништа у варош, биле су некада украс Одесе. Њима су се 1905 године пењали побуњени морнари и зато су им бољшевици дали име „Стенице слободе“. То им, међутим, није сметало да бели мермер са стеница скину и употребе за друге циљеве. Горе, на врху стеница налази се споменик кнезу Ришљеу, првом гувернеру Одесе, који је приказан у пози римског сенатора.

1 — Одеса је од увек била уметничка и позоришна варош. Одески балет био је међу првима по реду у Русији. Одеска опера, грађена, као и бечки Бургтеатер, у истом стилу и од истог архитекте, и данас је центар позоришног живота. Слика приказује приказ из „Кнеза Игор“ — половјецка игра.

3 — Одеса ради: поглед у једну пекарницу која велики део одеског становништва снабдева хлебом. То је модерна машинска пекарница коју су бољшевици приликом свог поплачења разорили, али је данас опет у раду.

5 — Прорадиле су и фабрике уља: довољно је да се отвори слабина и да зетин потече...

4 — Призор са пазара који помало потсећа на стару Русију. Ту може све да се купи: и циц и посиће и самовар и старе децје ципеле. (Снимци: Б. Ф. А.)

WWW.UNIBS.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

На Источном фронту бесни већ два месеца жестока битка материјала. Бољшевици улажу огромне масе материјала и људства да би извршили продор у Украјину, житницу Европе. У тој битци материјала значајну улогу играју „штуке“. Смртоносном сигурношћу разбијају оне својим бомбама совјетске тенкове, концентрације трупа, батерије и железнички саобраћај. Серија слика коју доносимо приказује дејство напада „штука“ на бољшевичке тенкове, челичне колосе најновије продукције.

Десно — Овде су „штуке“ имале обилат плен: нашле су на једну концентрацију совјетских тенкова коју су потпуно разбиле.

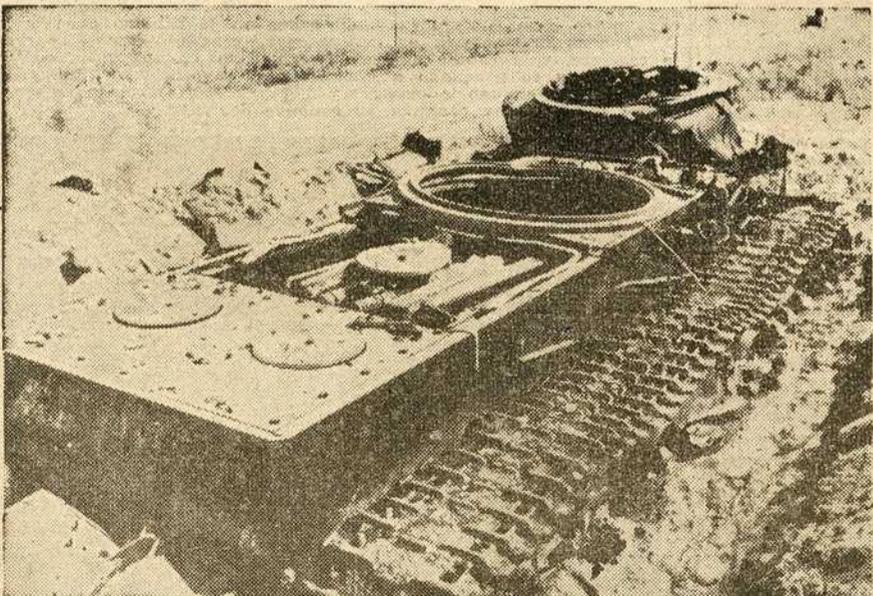
Битка материјала

Један супер-тешки најновије конструкције који је пре кратког времена изишао из фабрике био је одмах по доласку жртва „штука“.

На овом тенку средње категорије кула је заједно са топом одбијена услед ваздушног притиска.

Гомила рушевина остала је од овог совјетског тешког тенка после напада „штука“. Колика је снага експлозија била види се најбоље по томе што су тешке куле тенка одбачене преко друма.

Са највећом прецизношћу „штуке“ погађају и мале циљеве на земљи. Тако је страдао и овај противтенковски топ.

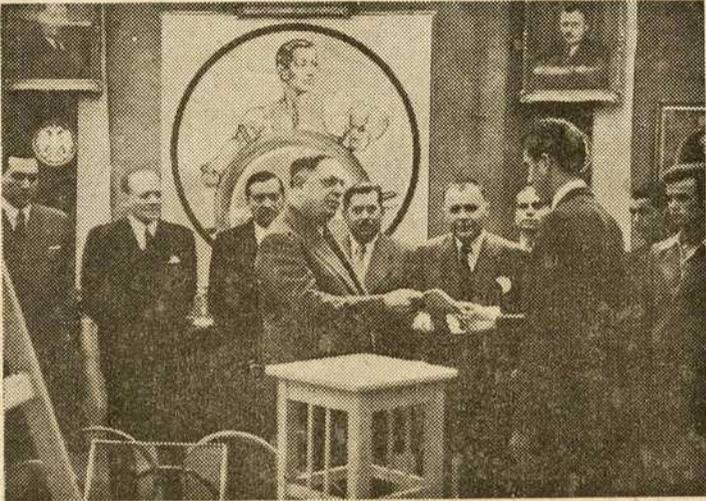
(Снимци: Б. Ф. А.)

WWW.UNILIB.RS

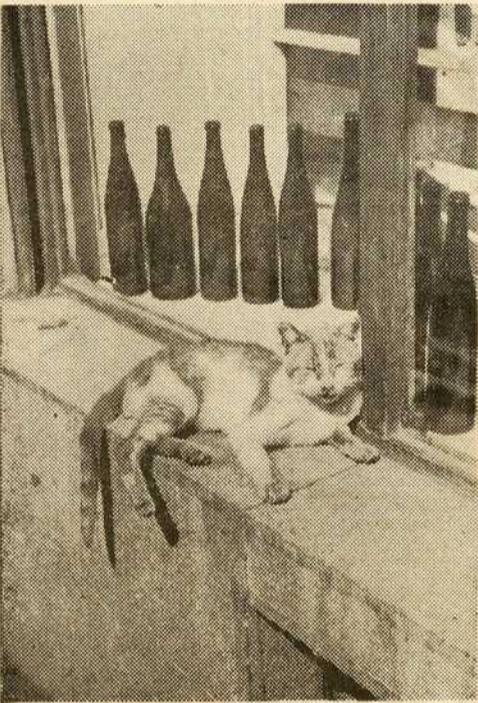
УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

КРОЗ ГРАД И СЕЛО

Изложба занатлиског подмлатка привлачи све већу пажњу. Велики број београђана посетио је изложбу у Уметничком павиљону...

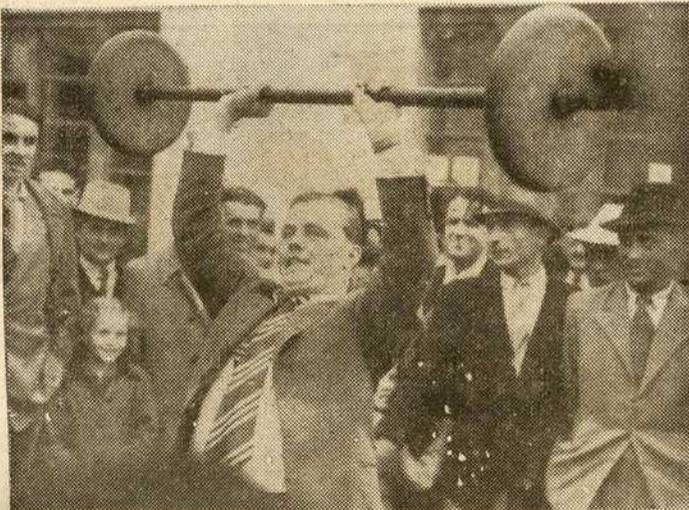
*

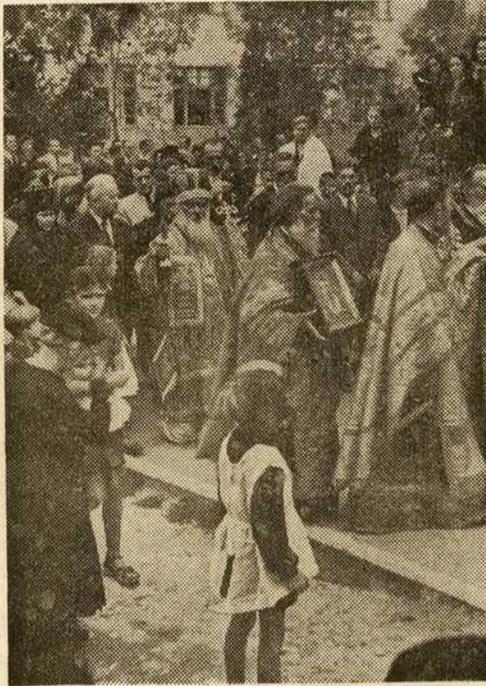
Мачке се радо сунчају. Оне су прави мајстори у ланствовању и да кажемо, сунчању.

*

Лакотлетска и тешкотлетска и сва остала такмичења, доста дуго, занемарена код нас, привлаче све више гледалаца.

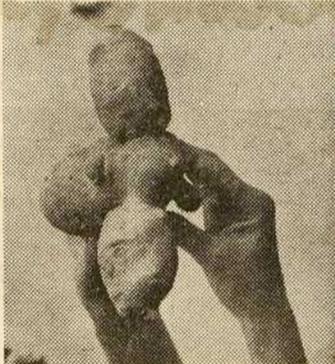

Утакмица и за време пауза наравно живо се расправља о споретским догађајима и резултатима. Па и више од тога, многи и сами покушавају да пробају своје знање и снагу.

*

Природа често воли да се шали и да ствара плодове разног, чудног облика. Ево вам слике једног кромпира који занета необично изгледа.

Је погледа даје утисак једне мало гломазне елисе. Ето, тако овај кромпир, најобичнији београ другог само не оног што јесте, градоки кромпир, даје утисак све...

*

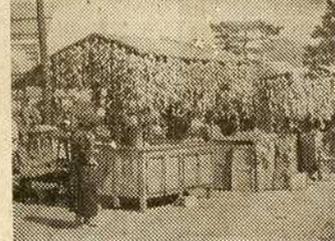
Старање за сиромашно, за невољне, за избеглице примерно је. Држава, општина, Првени крст, разне хумане установе и приватна лица чине све што могу да би се онима који су у невољи изапло што боље у сусрет.

Миленковић у Табановачкој улици сменитене сиромашне породице са многобројном децом. И разуме се, у згради и пред зградом, на чистом ваздуху увек је живо, као увек где има много деце.

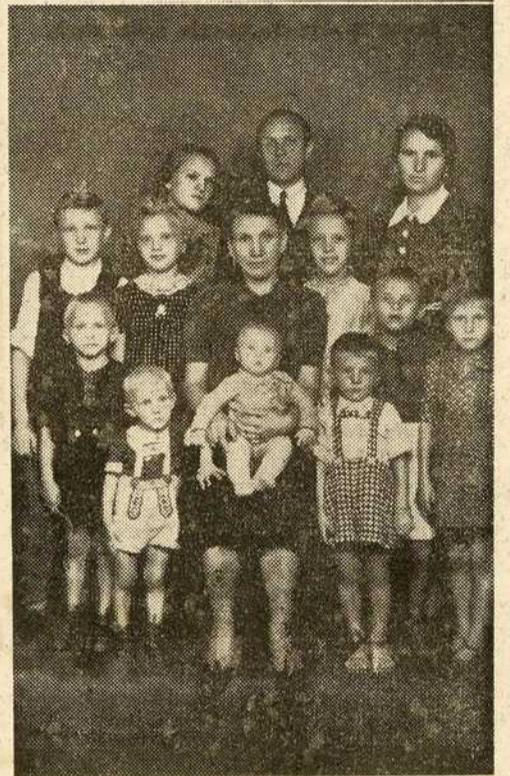
*

Поред осталих плодова и паприке је ове године било доста. По београдским пијацама налазе се читаве камаре и много...

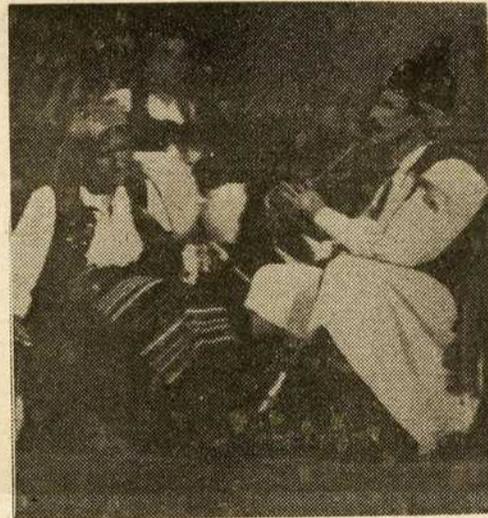
бројни венци паприке. На слици се види један део једне пијаце са читавим низовима алеве паприке.

Многобројне породице нису код нас реткост. Породице са по четворо-петоро деце можемо, Богу хвала, чешће да сретнемо. Али, породица Александра Стаменковића, служитеља Општинске штедионице, свакако и код нас спада у најмногобројније.

Црква Св. Александра Невског, на Дорћолу, свечано је прославила своју славу. Црква је била пуна верника који су присуствовали служби, учествовали у литији и у заједничком свечаном слављу.

*

Фолклорна група „Воканџа“, која је образована у Шумадији и која је својим представама у унутрашњости показала своју вредност, гостовала је прошле недеље дванаест дана у Београду.

*

Људи се радо фотографишу. До скоро то је важило само за грађански staleж, али од извесног времена то важи и за сељак и сељанке, који раније нису баш тако радо стајали пред објектив.

(Снимци: А. Симић 8, О. Грдијан 1, приватна својина 1)

WWW.UNILIB.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

Једна од оних које су успеле: млада филмска глумица Кристина Сордани, нада женског подмлатка. (Снимак: Тера-Филм)

Имитације и Филм

Нема младе девојке која бар једном није савала о томе да постане филмска глумица. Од те болести нарочито пате пшарице код којих не преовлађује још разборитост и разложност. Али и друге лене жене, нарочито оне које имају друштвеног успеха, одједном захтеле да своју вештину стечену на глатком паркету салона покажу и на филмском платну. Једном речју, оне желе да се покажу као глумице. То је отуда, рекао је један пакосник, што је свака жена рођена глумица. Жене имају у рођени дар да се претстављају другаче но што јесу, казао је тај исти циник. Само друго је глумити у приватном животу, а друго пред строгим оком филмске камере. Често се дешава да се лено, љупко и природно створење на пробном филмском снимању постаје укочено, несприходно и извештачено. А према томе уопште не долази у обзир за филм.

Позив филмског глумца или глумице је свакако најпривлачнији позив на свету. Нарочито за млађи свет, који види само једну страну медаље. Јер, ни у једном другом позиву нема више разочарањих колико у овоме. Број „филмских звезда“ тако је мали према броју оних који су уместо успеха и славе доживели горка разочарења да се процентуално не може ни изразити. О онима који су успели и сувише говори реклама, на о њима нећемо говорити. Али рећи ћемо неколико речи баш о онима који нису успели, о онима који после дугог, мучног и узалудног чекања и надања проводе живот пуно одрицања и оскудице да би најзад потонули у таму неизвесности. Наша казивања заснивају

се на искуству огромног броја жена и девојака које су силом хтеле да постану филмске глумице на ње многа загрејана девојачка глава да се охлади и отрезни.

Први корак филму и сан свих пшарица је „пробно снимање“. Оно је код филма исто што и пријемни испит за глумачку школу. Само се до пробног снимања долази теже из једноставног разлога што је оно много скупе. Сем тога вара се сваки онај ко мисли да је већ на циљу пошто је успео да дође до пробног снимања. Сваке године стотине и хиљаде излазе пред филмску камеру ради пробног снимања, али мали је број оних који иду даље.

„Пробно снимање“ је ствар врло једноставна. Оно не траје више од 1 до 3 минута. Лице које се испитује треба да одрешити један дијалог, да отпева једну песму, да покаже неколико покрета или гестова. Све се то изводи у инсценираној собијој декорацији или чак пред обичним зидом. Трагичне сцене из класичних драма воле само младачки идеалисти. Филмски људи воле више прозу из позоришних, друштвених или веселих комада.

„Пробна снимања“ врше се већином заједнички, по десетину једно за другим, после завршетка правог снимања или у слободни дан по подне. Филмски људи су много запослени и према томе мало времена имају за индивидуално оцењивање појединца. Разуме се, да непозната средина, непознати људи и велики број техничког персонала збуне новајлију који обично добије трему. Сем тога, ту нема никаквих претходних проба.

Многи мисле да је левота код Фил-

ма све. То није тачно. Много је важније имати лице подесно за снимање тзв. филмско, фотографично лице. Камера је велики „критичар“ и строга према облицима тела. Нежна, витка лица ту много боље пролазе од пуних. Претерани покрети, „театрални гестови“, делују на филму чак и смешно. Смртни грех је гледање у филмску камеру. Она за глумца као и да не постоји. Код снимања изблиза мора се нарочито пазити да се брзим покретом глумца не измакне оку објектива.

И сада, рецимо, нека девојка издржала је тај испит. Зар мислите да ће она одмах да добије неку улогу? Ни из далека. У најбољем случају мораће да се задовољи „привремено са улогом статисткиње до бољег случаја“, како каже стереотипна фраза филмских режисера и директора. Пој не остаје друго него да чека док је случај или извезбано око режисерова не открије. Али, нажалост, у већини случајева то се не дешава. Ко једном задане међу статисте има врло мало шанса да ће испливати отуда. Зато је боље да се сурова стварност на време уочи и — избегне. Тиме се уштеђује много разочарења и мука.

Ипак све те песимистичке прогнозе не могу да зауставе навалу младих људи, нарочито жена, к филму. Зато се у филмским центрима нагомилала много више филмских статиста но што треба. У Немачкој је основана нарочита филмска комора која се стара да заведе ред у том погледу. У иностранству, у слободној утакмици, још нису дошли до тога и зато се дешава да рецимо у самом Холивуду има 14.000 статиста, од којих 2.000 деце, који преко приватних агенција траже запослење. Можете да замислите колико се људске трагике крије у том огромном броју.

Колико девојака долазе филму најбоље се види по овом примеру. У глумачким школама у Немачкој школује се годишње шест до осам стотина девојака глумачког нараштаја. Од тих највише 160—200 имају изгледа да ће добити ангажман у позоришту. Од ових опет најдаровитије (или најсрећније) одлазе у филмски подмладак. Осталима не остаје друго него да се удају, да пређу у друга звања, ако не желе да се изгубе у мору статиста. Много повољније изгледе има мушки нараштај. Уосталом сами младићи више не срљају безглаво к филму као после првог светског рата, него бирају практичнија, већином техничка звања. Зато се чак осећа и оскудица у млађем филмском нараштају.

Тако, ето, изгледа право стање о филмским глумцима и глумицама и свака девојка која силом хоће филму треба добро да одмери могућности да то и постигне, иако је уверена да има способности за филмску глумицу.

ПЕСНИК КАО КРОЈАЧ

Славни песник Петар Розегер био је кројач пре него се одао песничтву и ишао својим занатом од једног сеоског селаша до другог, све док иглу није заменио пером. Касније је у једној лепој долини Штајерске подигао вилу са ливном бантом. Десило се убрзо после тога да је он неком излетнику, кога је јурло бик и испепало му одело, добровољно окривно чакшире. Овај господин, када је мало дошао себи од претрпљеног страха, видео ни само сто, силне књиге, слике и ручкописе, прisetи се да пред собом има Розегера, постиди се и муцајући поче се извињавати. Розегер се насмеја и одмакну руком: — Ништа, ништа! То ми је некада био занат. Како ми се чини, нисам га још сасвим заборавио!

РЕТКА А ТЕШКА БОЛЕСТ

Једна од најтежих болести, на срећу ретка, је такозвана „Фрагилитас осеиум“. То је ломљење костију због недостатка креча у њима. Неки шестогодишњи деца чак толико је патно од те болести да су му се у правом смислу речи сломиле кости на рукама као и ребра, кад се великом спавања незгодно окренуо. Једном седамнаестогодишњем младићу сломили су се прсти када га је неки другар мало јаче стегао.

ЈЕЗЕРО ОД АСВАЛТА

Највећи део асвалта добија се са острва Тринидада. Док се на другим палативним асвалт вади из брда, тамо се узима директно из једног језера, које уместо воде садржи асвалт. Обим језера је четини километра. Маса је утолско мекша уколико се иде дубље у језеро. Добијање асвалта ту је најевтиније, пошто га треба само лопатом изабавати.

БОЈЕ ЖАЛОСТИ У СВЕТУ

Међу свим Хришћанима прва боја је символ жалости и туге. За одело она је уједно практична и елегантна. Ипак прва боја није у читавом свету примљена као боја жалости. Азијски и афрички народи за време жалости за милим покојницима углавном бирају светле боје. У Јапану је боја жалости светлоплава. Јапанке жале у плавим свиленим хаљинама, другим до земље, а преко хаљине стављају велики бели огртач. У Кини, Тајланду и Индонезији жута боја је знак жалости и така одела се носе. А у Африци црњачка племена жале у белом оделу. У срећем веку француски краљеви, кад би неког свог ближињег жалости, ишли би у црвеним огртачима. Једино зелене боје није, нема као знака жалости. Римљани су жалости само са тамним бојама, па се та традиција у Европи коначно и одвајала. У Немачкој и другим европским земљама од 17 века носи се црнина у знак жалости, па су женске на лице стављале и црну кофрену.

ЗАШТО СЕ РУКУЈЕМО ДЕСНОМ РУКОМ?

Зашто се рукујемо десном, а не левом руком? Тај обичај потиче из врло давних времена, када су сви људи носили оружје. Пошто се оружјем рукује десном руком, то је пружање десне руке значило колико и разоружавање, јер када два човека ухвати један другог десну руку, не могу да се служе оружјем. Тако је непружена десница постала знак мира и мирољубивих намера.

Многе покушавају али не успевају све. Пробно снимање је завршено и кандидаткиње које су издржале „пробну ватру“ срећне напуштају асље. (Снимак: Б. Ф. А.)

ИСТОРИСКЕ и друге Синегдоње

ПЕВАЧЕВИ ВОЛОВИ

Хајрих Фогл, чувени певач Вагнерових арија у Минхену, имао је у близини Штарембершког језера велико угледно имање са лепим бројем домаће стоке. Он сам је био страстан пољопривредник и често је сам водио своју стоку на сточни трг у Вајлхајму. Он је исто тако био и на далеко познат због своје шкртости код продаје и куповине стоке. Једном је хтео на сваки начин да купи пар волова. Цена од хиљаду марака била му је ипак превисока. Продавач, шерет сељак, рече му најзад: „Господине уметниче, та то није за тебе никаква цена. Ти се у Минхену увече мало издереш на бини и већ имаш пар волова“. Фогл се само насмејао и платио овага пута захтевану цену.

код „шубера“ мислећи само на свој посао, раздера се тамо кроз „шубер“ и викну:

— Шницлу с белим луком!
У редовима посетилаца цумбус. Ломњава од смеха. Смех до суза. Наравно да су глумци морали да спусте завесу и заврше пре времена комад.

„БУМ“

Високом државном чиновнику Буму претставио се у једном друштву неки стари господин, који је изгледао врло отмено и носио малу белу браду.

— Артиљеријски генерал Швертфегер.

— Бум.

Зачуђеним лицем поновио је генерал: „Фон Швертфегер, артиљеријски генерал“. — „Бум“, „Бум“, поновио је са љубазним наклоном познати лекар за женске болести. Благовремено појавио се у то време један познаваоц обојнице и објаснио генералу да се његов познаник зове Бум и да нема намере да смеђава генерала артиљерије. Иначе ће можда дошло и до двобоја.

ДОБАР ПРЕДЛОГ

Француском песнику Александру Дими, старијему, који је живео средином прошлог века, дошао је једном један пријатељ који је запао у беду и молио га за помоћ. Потребно му је одмах 300 франака, иначе ће морати да убије себе и своје троје деце. Дима је био одмах спреман да му помогне, али нажалост није имао више него 200 франака. „Морам имати 300 франака“, поновио је овај јадник или „смо ја и моје троје деце изгубљени“. „Ја вам из самилости дајем један предлог“, рекао је Дима. „Узмите ипак ових 200 франака и убијте за сада само себе“.

ШНИЦЛА С БЕЛИМ ЛУКОМ

Још пре балканског рата путујуће позориште „Трифковић“ под управом покојног Д. Крсмановића приређивало је позоришне претставе у Јагодини у кафани „Шарена кафана“.

Претставе су приређиване у истој просторији где се ручавало и вечеравало. Била је обична ствар да посетиоци позоришта вечерајући гледају претставу, на за време претставе и разговарају са келнером који их служи.

На дну просторије налазила се позоришница подигнута на пивским бурадима. Десно од улаза био је келнерај, а лево „шубер“ кроз који су келнери паручивали вечеру за госте.

Те вечери приказивала се драма „Женина кривица“ од Н. Н. Претстава је већ увелико почела и публика доста пажљиво гледа комад који се изводи. Садржина сцене, коју хоћемо овде да прикажемо, била је у овоме: муж је ухватио жену коју је безгранично волео у неверству.

Дијалог између овога пара отприлике овако је текао:

Жена: Ја нисам ништа крива. Оно што си видео, ниси добро видео!

Муж: Не говори! Ништа ти не верујем! Бесрамнице! Ти си ме потпуно уништила! Упростајла си ме морално и материјално. Осрамотила си моју част! Па шта хоћеш више?...

Настаје на позорници тешка ситуација. Жена не зна шта да одговори. Дуга пауза. У публици мртва тишина. Сви очекују да чују женин одговор. Међутим, келнер, који је већ стајао

О Г Л А Ш У Ј Т Е У К О Л У

ПАЖЊА! **ПАЖЊА!**
Продавцима златног накита
Не продајте ни једног парчета Вашег златног накита, дијаманата, бриљаната, драгог камења и златних зуба док потпуно не би били упућени у њихову стварну данашњу вредност. Зато ако већ продајете понудите свима купцима а напоследку у Вашем је интересу да понудите познатој и дугогодишњој фирми „ВРАЧАР“ која се не упушта у процену али ћете се уверити да „ВРАЧАР“ стварно плаћа по највишим дневним ценама. „ВРАЧАР“ трговина старог златног накита и трговина антиквитета.
Београд, Палилулска ул. бр. 6 продужење Душанове ул. до Бајлонове пиваре. Тел. 28-706. Дорћол — Дорћолска пијаца.
38701. 1-1

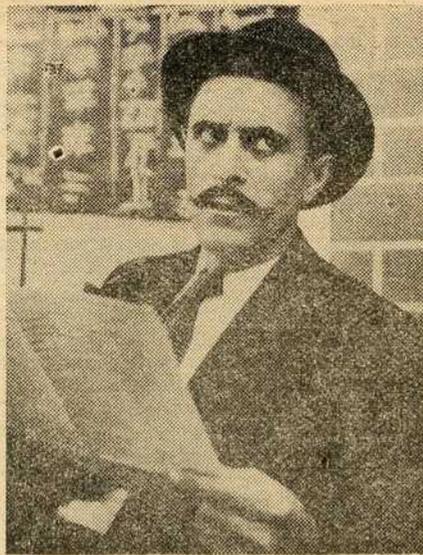
ЈОРГАНЦИЈА
Врло добар мајстор. Ради по кућама јоргане и душеке. Рад и услуга првокласна. Јавити на телефон 40-992.
ВОЈИСЛАВ ВЕСИЋ, јорганџија.
38702. 1-1

Фото-апарате и догледе
купује и највише плаћа позната фирма
»ХУМ«
Балканска 13. — Телефон 25-370.
38691. 3-5

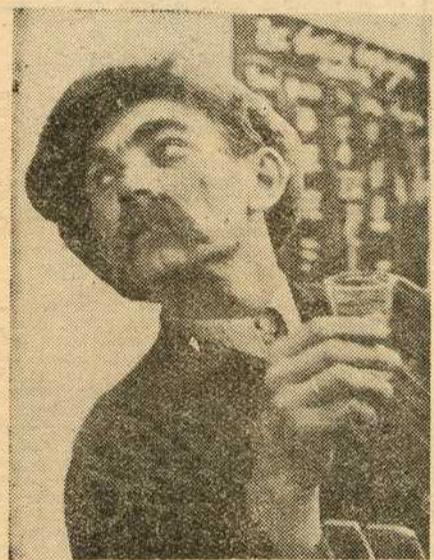
Златан накит
НЕ ПРОДАЈТЕ А ДА НЕ ПОНУДИТЕ НА ПОСЛЕТКУ И ФИРМИ КОЈА НАЈВИШЕ ПЛАЋА
»ШАЈКА«, Кн. Павла 50
38703. 1-1

Сока „Мирођија“ (Ана Паранос)

Риста „Зверка“ (Бранко Јовановић)

Лука „Арнауик“ (Станко Буганац)

Даца Кванташница (Добриша Цимић)

(Снимци: А. Симић)

ГАЛЕРИЈА ТИПОВА

На Калемегданској сцени недељама се с успехом приказује друга ратна реви-комедија Миће Димитријевића „Вита-Мина“. Тајна успеха свакако су одлично замисљени и ванредно пластично креирани типови. Ретки су наши комади, без обзира на тенденцију, садржину или уметничку вредност њихову, који дају овакво обиље типова: живих и из живота захваћених. Глумци, схватајући интенције писца, пружили су „художствене“ типове од којих неколико објављујемо у данашњем броју.

ПАЖЊА
ПАРИСКИ УМЕТНИЧКИ ПИТОПЕРАЈ
СТЕВАН МИШКОВИЋ
ЦАРИЦЕ МИЛИЦЕ 9/II.
Пошто Вас нисам дуже времена опомињао, то Вас, поштоване госпође, позивам да извршите преглед Ваше и Ваших укућана потребе.
Све тканине подеране, нагрижене од мољаца и изгорене цигаретом, могу се оправити у салону за уметничко крпењење тканина.
СТЕВАН МИШКОВИЋ, Царице Милице 9/II.
38700. 1-1

ЗЛАТАН БРИЛЈАНТСКИ НАКИТ И ТЕПИХЕ
НАЈВИШЕ ПЛАЋА
»ГРАД РАВНО«, Вазнесенска 4
(ПАЛАТА ОФИЦИРСКА ЗАДРУГА) ТЕЛ. 28-035.
38705. 1-1

Златне зубе, бриљанте и све врсте злата и златног накита
Ако већ продајете или купујете, у Вашем интересу је да то учините преко стручне фирме „ВЕЛЕС“. Сваки рад вршимо без конкуренције по дневној цени. Злато и накит купујемо и од свих препродаваца. Фирма
ВЕЛЕС Патићева бр. 25 — II — сир. Тел. 30-556.
38692. 3-3

WWW.UNI
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

ДЕЦЕ

ЗА ДЕЦУ, ДА СЕ РАЗОНОДЕ И ПРЧУЧЕ

Минија мудрости

Мала Мира и миш мали слушајно се упознали, и, по оностраној жељи, постали су пријатељи.

Мишић питом, па се мази, и из руке сам излази, чим у соби Миру спази. А Мира га јако воли, па га храбри и соколи да по соби мирно ходи, да се самим ослободи. И тако им текли дани. Миш је био гост на крајин; бројао је срећне дане, гојио се на тенане.

Али једном хтеле Мира мало миша да секира. Показа му кришку сира, па је пружи и измаче и вушку му сиром таче. Миша ова игра боли, па је топло, благо моли:

— Не мучи ме, добра секо! Од глади сам уста спeko. До ручка је још далеко. Дај бар парче, ја те молим, само жељу да утолим.

Мири ђаво мира не да, и намерно на то гледа, да сир мишу онда преда, кад му заџа до-

завести. И због тога, мишо, памти! Мораш грехе окајати и на часност завет дати, па тек сира окушати...

Ту придику слуша Миша, па, када се Мира стигла, надахну га сила виша, на Мирине љуте јаде, те одбрану ову даде:

— Грехови су мишић чести против осме заповести, али сваки миш то ради, кад постане жртва глади. А ја знадем неке сеше, што и сите често греше, и, ко и ми, мање-више јуришају на слаткише. Баш сам јуче ето, гледо, где мамино једно чело, без зазора и без стида са орману телу скида и претима папир буну и слатким се скоро гуши. Кад јој било тога доста, на дну нешто мало оста. Стави телу где је била ова мала шницлвизга и пропашта: „Кашћу мами: миш је крао! Јес' Бога ми!“

И моје ми мишиће части, ја ћу мами све то касти!

Кад је Мира ово чула, од стваха је прегнула. Из руку јој

Узео је оног лепог као дуга, узео је њима најмилијег друга.

И сад су летиви плакали од јада, престали су кад је мрак поче да пада.

И онда су свога друга тихо сахранили: па су онда легли и мало су спавали.

Е, онда су решили да траже новог друга, кој' ће имати шару у облику круга.

Тражили су, тражили преморени главу, али истог друга нису могли да нађу

И трећег дана у закљону мира, спавали су вечним сном три дивна лептира.

Олга Зунаи, ученица III раз, I жен. гим.

Претња

ПТИШЕ: А. КОЈАДИНОВИЋ

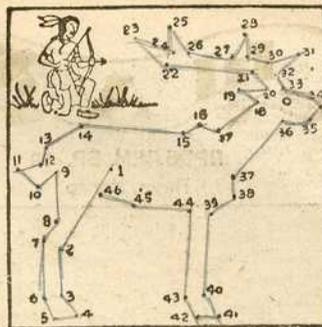
IV.

Једног јутра тако маћеха одлучи, ја своју напорку још више намучи; Луну торбу вуне у руке јој даде, Сву да је испреде — данас, како знаде; При томе јој строго са претњама рече. „Све готово мора бити до навече“ Сирота девојка одбити не смеде. Дохвати преслицу па поче да прече: Код својих говеда на траву је села, И цело допдне са преслицом прела. Кад девојка виде да је лоше среће, И да овај поса данас свршит неће, Заплака се тужно и сузе почеше, Јер због овог много уплашена беше. Онда она крава — што јој беше мати, — Приђе јој и поче благим гласом звати:

Што плачеш девојко — шта те сада мори? А млада девојка поче да говори: Исприча јој редом своје тешке јаде, За злобну маћеху — што јој вуну даде. Тад јој крава рече: „Ја ћу ти помоћи, На ћеш све завршит још пре ове ноћи; Ево ја ћу сада пред тобом да стојим, И вуну да жваћем у устима својим; Кад се танка жица на ухо појави, А ти брзо мотај и клуциће прави“. Девојка послуша, жицу мота чило, И убрзо све је завршено било. Маћеха код куће чудити се стаде, Кад девојка вуну испредену даде.

(Наставиће се)

Индијанац у лову

Орлово Око, један од највештијих стрелана на Дивљем Западу, затекао је тешку и спремну стрелу. За кога? Какву ли је звер угледао када се тако спремно?

Ако желите да добијете одговор на то питање, своите снагачке једном линијом и то од један на више, па ћете добијти звер коју вреба Орлово Око.

Добар лек

Саплео се бата — пао: болело га па се драо. Тата му је савет дао: „Кад би бата ту копао нешто лепо би нашао.“

И сад бата копа вредно, а тата се смеши медно у копању малом бати болови ће брзо стати.

М. ВАСКИН

Маца и врабац

И маца и врабац дају се напрати сваки за себе, једним потезом. Загледајте најпре добро горње цртеже, на онда покушајте сами. Успех је сигуран, само ако уложите мало добре воље и мало труда.

Материна МОЛИТВА

Пред иконом светом једна жена клечи, у молитви тихој пазиру се речи:

„Боже драги, ево где те моли мати: моме сину болном опет здравље врати.“

У руци јој тихо догорела свећа и пламен је пали али не осећа

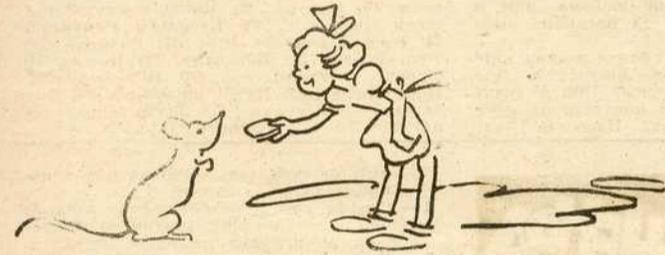
Њена мис'о само своме дому бежи тамо где јој болно драго чело лежи

Тужни јецај пада прквену тишину; то се мајка моли за спас своме сину

М. Васкин

РЕШЕЊЕ РЕБУСА

Мачка (месе, у врећ(а) И. Н. (лек. (лун(а), (лује) = Мачка се у врећи не купује.

ста једа. Због тога му наук држи, који мишију душу пржи и врећа је чак до сржи:

— Сваки мишић — каже Мира — без дозволе јело лира, и слабо се који жести, кад у гущу нешто смести против осме

кришка паде. У дивље се бекство даде.

Сад безбрижно мишић седе и отпоче сир да једе. Гледећ' брже шапну тно:

— Баш сам мудро измислио! А-а

Три лептира

На староме храсту у кућници од жира, живели су мирно три дивна лептира.

Појиди се росом што са неба пада, и увек су били сити цветног медослада.

Волели се много као браћа нека; нису се посваљали, целог свога века.

Један лептир прави много леп је био.

био је весело шаљив, чак и мио

А други је био жути ко сунчев зрак само се је играо док не падне мрак.

А трећи је био шарен као дуга; на крилима има шару у облику круга.

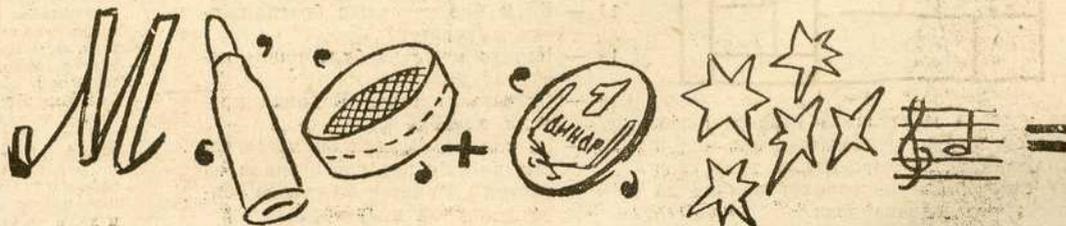
И они се никад наиграли не би, да Господ једног дана лептира не узе себи.

Мали Марко шаље поздраве ујци Мишану у заробљеништву.

(Снимак: приватна својина)

РЕБУС

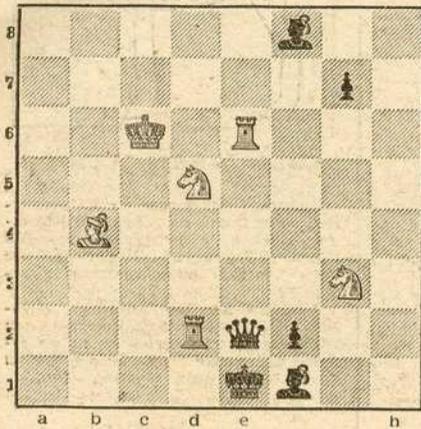

Мачка и на збоже лаје

ШАХ

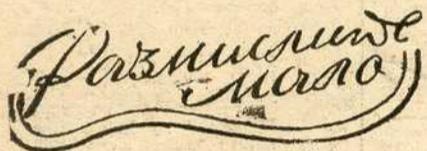
ПРОБЛЕМ БР. 90

Паул Келер

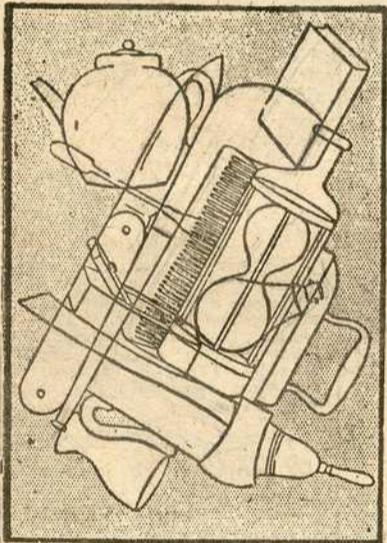
Бели вуче и даје црпме мат у два потеза.

Решење проблема број 89 (А. Мера):
1) Sc7-b5!

ШТЕДЉИВ СЛИКАР

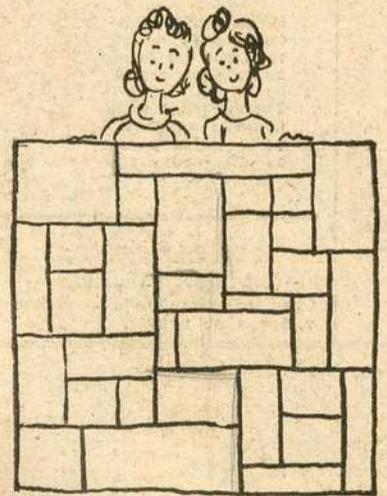
Сликари који је нацртао ову слику био је више него штедљив. Хтео је да на што мањем простору нацрта што више предмета. И потпуно је успео, јер је на овако малом простору успео да нацрта равно 15 разних предмета. Који су то предмети.

Иако питање само по себи није тешко, ипак вам дајемо одговор у идућем броју.

ПОДЕЛА ПЛАТНА

Две девојке имале су пуно разних парчића платна. Од свих тих парчића марљивим радом саниле су један велики комад као што то показује наша слика. Међутим, после су се посвађале.

де и свака је хтела да узме свој део. Обе су дале подједнак број парчића и подједнак парчета. Према томе сада су само имале из великог комада да исеку два једнака дела.

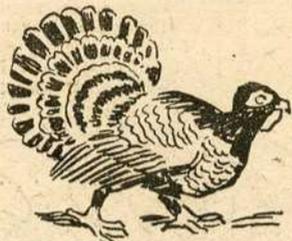
Да ли можете да нам кажете како су девојке поделиле овај овако састављен комад платна, али тако да обе имају подједнак део, а да при деоби иду по линијама које су постале приликом ушивања појединих комада.

У идућем броју лаћемо вам слику да видите како је деоба извршена, да проверите да ли сте добро решили задатак.

Можете ли се сетити?

КОЈА ЈЕ ОВО ПТИЦА?

Ово је, одмах да вам кажемо највећа кока. Некада је ова птица била јако размножена, али се сад задржала само по великим шумама у првом реду четинарским. Само када је изузетно јака зима напушта шуме и иде у на-

сељеније крајеве. Дању се креће по земљи, али је ноћу на дрвећу. Женка и млади, често у јатима, чеपर्кањем траже, инсекте, жуљеве, црве и томе слично, али и јагоде. Мужјак, који је јако плашљив, увек је усамљен, једе илице четинара, пулољке, семење и бубице.

Ова птица је врло укусног меса, али се врло тешко лови.

Позната вам је свакако, само, можете ли да се сетите како се она зове.

(Белки илугер)

ЧИЈИ СУ ОВО СТИХОВИ?

НОВАЦ

А љубо се свако вара
Ко у новцу тражи друга,
Новац не зна друго бити
До господар — или слуга.
С њиме пазни, не газати
У срамоту преголеми!
Један мора бити слуга:
Ил' он теби, ил' ти њему
Служити ли га да ти служи,
Служиће те снага јака;
Ал' ако си његов слуга,
Тад си нижи од просјака.

На вама је да напишете име овог једног од наших најпознатијих песника. Нема јака у школи који га не би знао. Ко је то?

(Гуѓа — цвионавор певор)

ЈАМ ЗНАТЕ?

ПИТАЊА

- 1 — Колика је дужина језика камељона?
- 2 — Шта је пагода?
- 3 — Како су изгледале прве пагоде?
- 4 — Шта је Месијада?
- 5 — Шта је емпиреума?
- 6 — Да ли постоји земља где се мачкама отсецају репови?
- 7 — Када је донета прва лула у Европу?
- 8 — Како крећењу жабе?
- 9 — Чиме се храни комарац?
- 10 — Шта је гологлавник?
- 11 — Шта је креолин?
- 12 — Откада постоје чпнде?
- 13 — Да ли бамбус цвета?
- 14 — Како се звала мајка Краљевића Марка?
- 15 — Који је приближан просечни број катастрофа које се годишње догађају на земљиној кугли?
- 16 — Да ли змије могу да издрже велику хладноћу?
- 17 — Ко је био последњи бразилијански император?
- 18 — Колико може да буде тешка печурка?
- 19 — Од чега су стари Викинзи правили хлеб?
- 20 — За колико времена би могао човек, који би корачао брзином од четири километра на сат, да објави земљу на полутару?

КОЈИ ЈЕ ОДГОВОР ТАРАТ?

- 1 — Око 1840 важио је као најбољи српски песник:
Ђорђе Милетић
Јован Хаџић
Јован Суботић
Никанор Грујић
- 2 — Којетин је данашњи:
Параћин
Александровац
Лесковац
Петровац
- 3 — Чапље праве гнезда на:
обацнама
мочарним местима
дрвећу
пластовима сена
- 4 — „Снохватице“ је написао:
Јанко Веселиновић
Милован Глишић
Јован Јовановић — Змај
Светозар Ђорђевић

Тачни одговори: 1 — Од 1840 године као један од најбољих српских песника важио је Јован Хаџић у „књижевству назван“ Милош Светић. (Рођен у Сомбору 8-IX-1799, умро у Новом Саду 23 априла 1869 године). Био је врло школован а, поред вада на књижи, истражао се као велики противник Вукове реформе. Био је један од најобразованијих Срба свога времена.

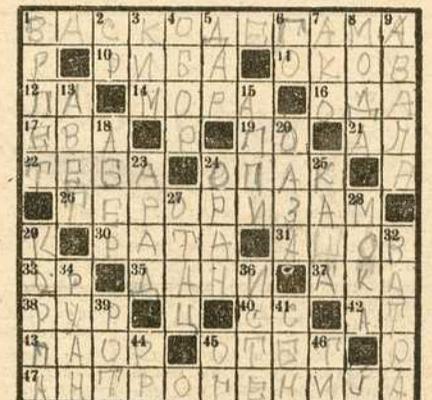
2 — Којетин је старо име за данашњу варошину Александровац у Жупи Крушевачкој. Забележено је да је Којетин био некада „мала чаршња“.

3 — Чапља која живи око вода и која много личи на роду, али је одозго сиво-плаве боје и на глави има одозго дуга црна пера као перјаницу, прави гнездо на дрвећу. Та гнезда нису никада усамљена већ у колонизијама од сто до двеста гнезда. Чапље се хране жабама, али и рибама и у стању су да потамање врло много риба.

4 — „Снохватице“ су збирке песама које је написао Змај Јован Јовановић. Две књиге је издао 1895, а трећу 1900. У овим својим песмама Змај је покушао да пева у чисто народном духу. Иако је Змај

сматрао да су му „Снохватице“ једно од његових најкњижевнијих дела, на које је радио врло пажљиво, ипак је критика нашла да ту Змај није имао успеха. Ипак он се највише приближио идеалу књижевника свога времена: на основу народне поезије створио је уметничку поезију.

УКРИШЕНЕ РЕЧИ

Хоризонтално: 1) Португалски морепловац. 10) Животиња која живи у води. 11) Песе злочинци. 12) Нога. 14) Тежак сан. 16) Спев. 17) Прва жена. 19) Вола (Франц.). 21) Алострофорирана свеза. 22) Варош у ст. Грчкој. 24) Зао. 26) Рђаво поступање. 30) Отплата. 31) Пољопривредна алатка. 33) Злато (Франц.). 35) Деловни времена. 37) Плем патуљака. 38) Област у Немачкој. 40) Два једнака сугласника. 42) Коњ. 43) Селак. 45) Силом узет. 47) Наука о постанку човека.

Вертикално: 1) Стрма стена. 2) Једна скраћеница. 3) Зачин. 4) Просторија за свиње. 5) Поклон. 6) Наг. 7) Свеза. 8) Произидни начин одевања. 9) Врло код Београда. 13) Прилике. 15) Планина у Европи. 18) Порука. 20) Место у пустињи у којем има воде. 23) Варош у Румунији. 24) Рапноложен. 25) Јело. 27) Родитељ. 28) Врста кафе. 29) Котарица. 32) Пожар. 34) Варош у Француској. 36) Истопетне. 39) Црвен (нем.). 41) Душа покојника. 44) Два једнака сугласника. 45) Једна скраћеница. 46) Лична заменица.

лије на њен дан, место да иду у цркву раде своје занате.

- 6 — Стефан син Ђесара Угљеше, који је био у еродничким везама са кнегињом Милицом и десетом Стеваном.
- 7 — На прагу у цркви урезано је име протомарјетора Рада Боровића, који је несумњиво цркву издио. То је, по свој прилици, из народних песама познати Раде немаре.
- 8 — Прва пута у Белгији, и међу првим у Европи, израбена је између Анверса, Мезе и Рајне и пуштена у саобраћај 5 маја 1835 г.
- 9 — Кад се душа растаје од тела, остаје она, према општем народном веровању, на земљи још четрдесет дана, и обилази сва места, куда је ишла и за живота.
- 10 — Јазар Арсенијевић — Батаљак био је после 1842 г. саветник и неколико пута министар правде и просвете.
- 11 — Александар Бачвански, несрећним случајем ослепи, управа позоришта давала му је плату дуго време: слала га у Пенци и Веч да се лечи, но то му није помогло. И тако слеп да би издржавао себе, жену и кћер, Бачвански је и даље играо, а публика га је одушевљено примала и поздрављала.
- 12 — Видиковић Милован родио се у селу Неменукућама под Космајем 1780 г., а умро је у Пенци 1841 г.
- 13 — Филип Винић ослепео је од богиња у својој осмој години.
- 14 — Ђури Дацкићу било је крштено име и презиме Ђорђе Поповић.
- 15 — Антоније Ристић-Пљанић био је најпре момак и свирач Караборња, а после пошто се оженио његовом кћери, постао је руднички војвода, а године 1812 и „Главни командант од Моравице до Топољака“.
- 16 — Тек 1868 године људи су дошли до сазнања да је грозница инфективна болест и да се добија ширењем нарочитих микроба. Дотле се веровало да је грозница наследна болест.
- 17 — Постојање планете Нептуна утврдио је француски астроном Лезерне 1846 године и то математичким путем. Тек касније ова је планета и виђена помоћу астрономског дурбина.
- 18 — Да би се добио килограм свиње потребно је шест до седам хиљада чаура свилене бубе.
- 19 — Само са једне чауре од свилене бубе може да се одмота конач дугачак две до три хиљаде метара.
- 20 — Ислета да су први лекари специјалисти постојали у старом Египту, Херодот се томе чудило, јер пише: „Сваки лекар лечи само једну одређену болест, а не више болести и лекара има много. Јер овде су други лекари за очи, други за главу, други за зубе, а други за остале болести“.

РЕШЕЊЕ УКРИШЕНИХ РЕЧИ

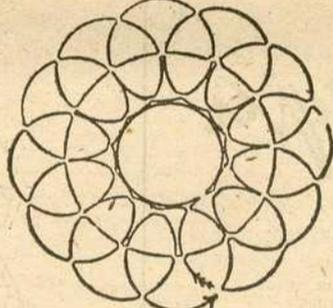
Хоризонтално: 1) Салун. 5) Жубор. 9) Авал. 11) Жаба. 12) Режисер. 14) Роб. 15) Сат. 16) Вила. 18) Труст. 20) Микроскоп. 23) Прево. 25) Крит. 27) Аве. 29) С. м. 30) Лаг. 31) Учинити. 33) Амур. 34) Емир. 35) Даска. 36) Оади.

Вертикално: 1) Сарма. 2) Авел. 3) Паж. 4) Улице. 6) Баритон. 7) Обол. 8) Рабат. 10) Петровац. 13) Сатре. 16) В. с. к. 17) Рипинус. 19) Угови. 21) Крт. 22) Склад. 24) Смири. 26) Рама. 28) Бнеј. 29) Сид. 32) Сма.

ИЗ 89-ОГ БРОЈА

Одговор на „ЧАРОВНИ КРУГОВИ“

Одговор на „ШАЉИВА ПИТАЊА“

1) Рак; 2) Виснбаба; 3) Сочиво; 4) Јегуља.

Одговор на „ЈЕДАН РАЧУНСКИ ЗАДАТАК“

Одговор је врло прост: треба најпре узети две јединице да буде 11, па онда једну тројку, једну петницу и још једну јединицу. Дакле:

11
3
5
1
—
20

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

ОДГОВОРИ

- 1 — По доласку у Србију, Панчић је постављен за контрастуралног физикуса у Округу јагодинском јануара 1847 г., а новембра исте године премештен је за физикуса у Крагујевац.
- 2 — Оригиналног протекског вилимарства састоји се у томе, што су, иако на први поглед слични, ипак веома различити, по боји и по појединим шарама.
- 3 — Најездом Турака првобитно протекско вилимарство претрпело је знатну измену. Турци су довели са собом разне уметничке вилимове. Поред персијских довели су и анатолске и емирманске итд. Према тим обрасцима давали су Турци да им се праве, у Пироту вилимови. Тако су Пиротанке научиле да, поред својих првобитних шара, граде вилимове са подражавањем источњачких шара.
- 4 — Исаак првог српског буквара је Сава Инок.
- 5 — Светица Недеља је према казивању нашег народа, највећа патница и мученица, сва израбана и крвљу обливена. Сви алати и занати, што их је Бог створио, сви су у њено тело забодени. Са свих страна виде се на њој позабавана игле, макаце, брадње и др. а то је долази отуда, што занат-

Меситомесечни рад ОБВЕЗНИКА У БОРУ

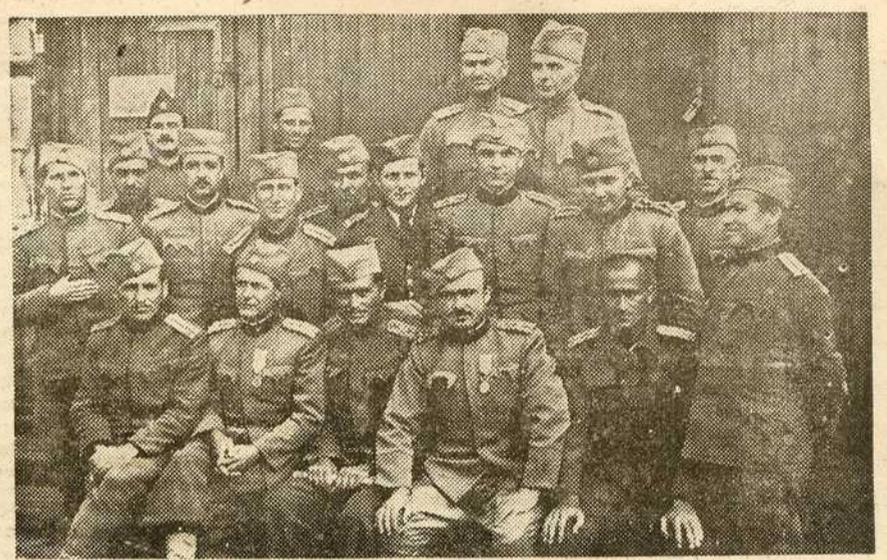
Бор, почетком септембра
 Утро је. Пола шест. Улице су биле пуне. Бор је још дремао. Густа магла је још обавијала рудник, радничка насеља и целокупан организам Бора, када је сирена, најпре тихо а онда све јаче и јаче, позвала раднике и обвезнике на предневну „шихту“.

Нешто мало касније на улицама се осећао живот. Радници и обвезници су се најпре појединачно, па затим у групама појављивали из својих станова и барака и хитали на посао, док најзад нису преишли улице и у читавим потоцима људског хода удвајали се, да би се нешто доцније опет одвојили сваки према својој реони.

ти пругу од Бора до Пожаревца, као и завршити изградњу друма који је делимично већ у многим секторима скоро готов.

За сво време рада, према изјави меродавних, учињени су сви напори да се извесни недостаци који су се у почетку појавили, било у питању исхране, станова или хигијене, уклоне. Резултат је у том погледу задовољавајући и једино овоме се приписује редован одзив обвезника.

За исхрану обвезника, утрошено је: 127 вагона белог брашна, 109 вагона кукурузног брашна, 30 вагона белог пасуља, 80 вагона кромпира, 4 вагона макарона, 94 вагона свежег купуса, 26 вагона конзервираног поврћа, 20 ваго-

Група официра у Хамелбергу (Снимак: приватна својина)

Наши у Заробљеништву

Заробљеној браћи

Однесе вас вихор разбуктаог рата,
 Тамо далеко од свог краја родног,
 Далеко од мајке, оца, сестре, брата...
 Од српских планина и земљишта плодног.

Сада у туђини, ропству и самоћи,
 Пролазе вам дуги дани и месеци,
 Свом кућевном прагу кад ли ћете доћи,
 У загрљај својој родбини и деци?

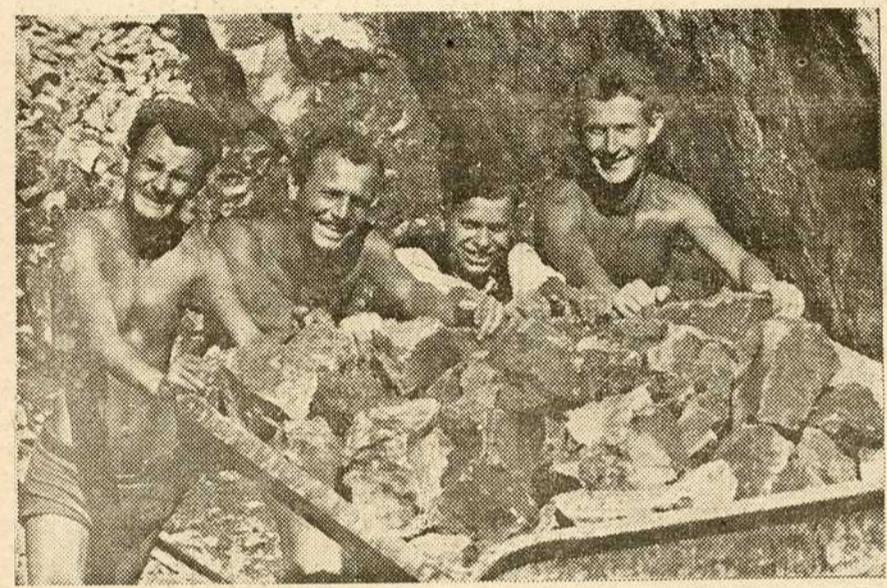
Остављеном дому треба радна снага,
 Пољу мушка песма да се ори... ври...
 Ах, кад ћете доћи наша браћо драга?
 Летина попела. Ново жито зри...

У кућама вашим кандила се пале,
 Чим пред празник почне вече да се хвата
 Крај иконе свете деце руке мале,
 Моле-доброг Бога: да се врати тата

Чуј молбе наше о Боже свемогући:
 Нек нам браћа буду здраво и весело.
 Да се здраво врате Отаџбини кући,
 Песма да се ори кроз варош и село...

Косјерић

В. М. Марковић

Посао није увек лак, али га млади, снажни људи лако савладају. (Снимак: приватна својина)

Тако почиње, прилично монотонно али конструктивно, готово свакодневно живот и рад у Бору.

Сада када се навршава пола године рада наших обвезника у Бору, ми се сећамо причања и коментара пред одлазак прве групе. Песимистички расположени, — сви они — који нису знали какве су стварне прилике говорили су тако, да је Бор онда претстављао за наше раднике и обвезнике неку врсту баука.

Данас, када се већ више група наших обвезника вратило из Бора свима је јасно, да Бор није пакао, да у њему живот није рђав, већ напротив, не само да је сношљив него је чак и добар. Колико је ово тачно потврђује и број од 18.210 наших обвезника, који се сада налазе на радовима у Бору и његовој околини, као и резултат рада кога су они постигли за релативно доста кратко време.

На површинским радовима, на којима су углавном и били запослени, наши обвезници су у групама и подељеним секторима, трасирали пругу узаног колосека од Бора до Пожаревца. Дужина трасе износи сто осамдесет километара.

Упоредо са трасирањем пруге изградил су друм ширине коловоза пет метара, прворазредног квалитета у дужини од двадесет и два километра.

На изградњи објеката за становање такође су дали врло добре резултате и изградил су око пет стотина шестдесет различитих објеката.

Према предвиђеним плановима, верује се, да ће наши обвезници до краја идуче године, пошто су сви претходни радови већ завршени, изградити

на лука, 30 вагона киселог купуса, 6 вагона масти, 6 вагона шећера и још 30 вагона соли, првене наприке, бибера, парадајса, грашка, репе и других животних намирница.

За ово време њиховог рада исплаћено је у надницама сума од 729,450.000 динара.

За снабдевање и справљање хране обвезницима запослено је у тридесет лагера око хиљаду куvara, келнера, помоћног особља и друге послуге.

О квалитету радне снаге наших обвезника добили смо од меродавних обавештење које се може резимирати овако: кад раде да раде и да су онда ван конкуренције.

М. А. Тодоровић

Татици у заробљеништву

Oflag XIII В Hammelburg — 7824

Драги тата, ја те волим,
 Сваког дана Бога молим,
 Да ми дођеш здрав и чо,
 Као што си досад био.

На улици често седим,
 За поштару нашег гледим,
 Да ми пружи писмо твоје,
 Што весели срце моје.

Мама чита писмо твоје,
 Ја и Милаш, грлимо је,
 Чита мама и уздише,
 И по коју сузу брише.

Дођи тата што скорије,
 Да ти видиш нас обоје,
 Довићења драги тата,
 Чекајемо те на врата.

Књажевац

Ивица Б. Милијић,

ученик III разреда основне школе

Заробљеници живо се интересују за српске листове. (Снимак: В. Ф. А.)

Главни уредник Мића Димитријевић (на путу) * Заменик: Уредник Бошко Токић * За фотографије Александар Симић * Цртач Ђорђе Лобачев * Уредништво Поскареева ул. бр. 31. Телефон 25-010 * Влаеник и издавач Српско издавачко предузеће А. Д. Јован Тановић * Администрација Дечанска 31. Београд. Тел. 24-001—10 штампана „Штампариа Београд“ А. Д. Дечанска 31. Тромесечна претплата 58.— дин.

КАЛЕНДАР

КОМО
ХУМОР

МОГА КОМШИЈЕ

НЕДЕЉА, 12 СЕПТЕМБАР

Видио госп комшија госпа комшиницу пре неки дан код лекара због желуца. Кад је лекар завршио преглед рекао госпа комшиници:

— Кад једете, госпобо, треба храну добро да сажваћете. Зато вам је, уосталом, природа подарила зубе...

На то унаде госп комшија:

— А, извините. Није јој природа подарила него ја... Толике сам паре дао за њене вилице...

ПОНЕДЕЉАК, 13 СЕПТЕМБАР

Срео госп комшија јуче оног нашег суседа без занимања. Увртно куфер и трчи преко дворишта.

— Путуете? Куда? — запитало госп комшија.

— Не знам, ни сам. Врачара ми је рекла да треба да идем на велики пут, после чега ме очекује још већа повчана добит!

УТОРАК, 14 СЕПТЕМБАР

Пита јуче један наш сусед своју жену, која не важи у нашем комшилuku као богзна каква домаћица, али зато важи као велика „политичарка“:

— Јеси ли ми зашила оно дугме на капуту?

— Нисам! Нисам могла да пронађем дугме, али сам ти зато зашила рушницу за то дугме...

СРЕДА, 15 СЕПТЕМБАР

Ушао јуче један младић у кафану у нашем комшилuku и замолио за дозволу да говори на телефону:

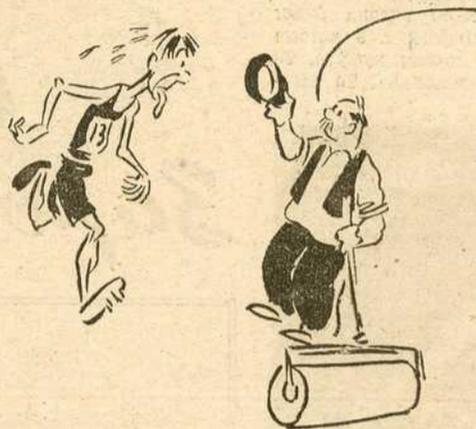
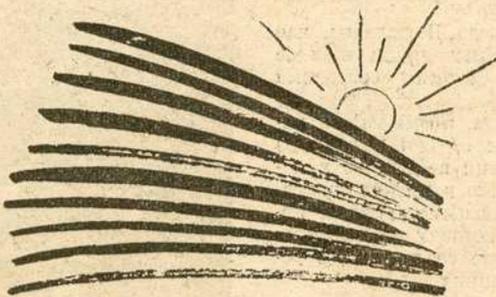
— Хало! Је л' тамо фирма Си-

мић? Прошле недеље тражили сте спољног момка?... А, нашли сте већ једног? Нећете да га мењате? Добро, хвала лепо!

Кад је сјусто слушалицу госп комшија сажаљиво рече:

— Овога пута ниси имао среће, младићу!

— Како да не. Напротив... Ја сам тај момак којег су узели. Же-

— А ви данас поранили са тренирањем!
— Ка--ко по--ра--ни--о!-- О--во -- је мој по--след--ни круг са јуче--ра--ињег ма--ра--тон--ског, тр--ча--ња.

лео сам само да сазнам да ли су са мном задовољни.

ЧЕТВРТАК, 16 СЕПТЕМБАР

Седимо синоћ под оном нашом лином и разговарамо. Одједном неко ће запитати госп комшију:

— Ама чуо сам да се онај наш госп Јоца оженио с оном дебелишастом плавушом што је летос извадио из Саве кад се давила... И вероватно су сада врло срећни у браку...

— Немам појма — смаче госп комшија раменима, — само знам да се Јоца од тог времена ујаксно плаши воде.

ПЕТАК, 17 СЕПТЕМБАР

Каже јуче она наша симпатична сунлентовица своје мужу:

— Замисли, госпа комшиница опет има нови шешир!

— Па, видиш срце, кад би она била тако лена као ти не би јој уопште био потребан шешир! Ништа би намерно гологлава...

СУБОТА, 18 СЕПТЕМБАР

Разговарају јуче наше две комшинице преко балкона:

— Изгледа да ће она наша монденка скоро да се уда!

— Е, а откуд знаш?

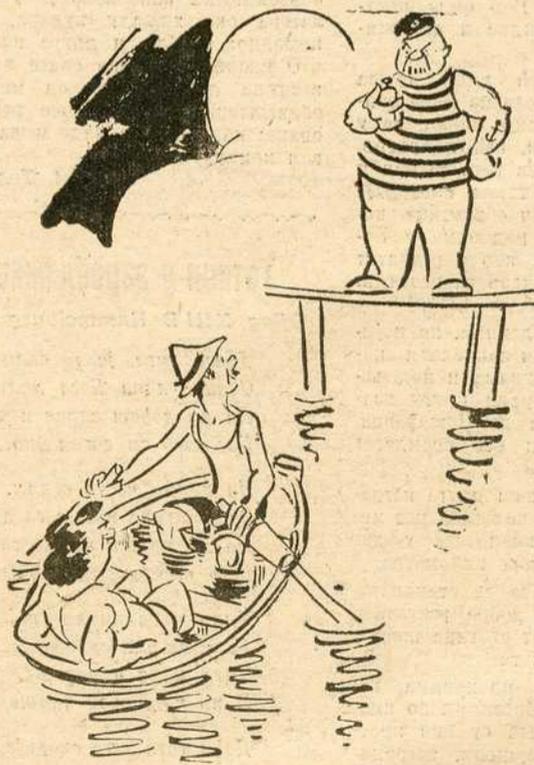
— На видим да је њен вереник од јутрос почео сам да брише праšину...

М-ћ

— Убеђен сам да ће свет једног дана увидети какво сам ремек дело дао човечанству!

— Шта, зар ти заиста уображаваш да ће земља постојати неколико милиона година?

— Овај чамац што сте ми изнајмили није воде!
— Сами сте криви! Задржали сте се у чамацу једнаест минута преко једног сата!